

RAFAKO S.A.

GRUPA PBG

**ŚRÓDROCZNE SKRÓCONE
SPRAWOZDANIE FINANSOWE**

**za okres 9 miesięcy zakończony
30 września 2019 roku**

Spis treści

Śródroczne skrócone sprawozdanie z całkowitych dochodów	3
Śródroczne skrócone sprawozdanie z całkowitych dochodów	4
Śródroczne skrócone sprawozdanie z sytuacji finansowej	5
Śródroczne skrócone sprawozdanie z sytuacji finansowej	6
Śródroczne skrócone sprawozdanie z przepływów pieniężnych	7
Śródroczne skrócone sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym	8
Śródroczne skrócone sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym	9
DODATKOWE NOTY OBJAŚNIAJĄCE	10
1. Informacje ogólne	10
2. Podstawa sporządzenia śródrocznego skróconego sprawozdania finansowego	10
3. Istotne zasady (polityka) rachunkowości	11
3.1. Nowy MSSF 16 „Leasing”	11
3.2. Korekta prezentacji kosztów sprzedanych towarów i materiałów oraz kosztów działalności badawczej	12
3.3. Nowa KIMSF 23 „Niepewność co do traktowania podatkowego dochodu”	13
4. Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach	13
4.1. Profesjonalny osąd	13
4.2. Niepewność szacunków	13
5. Waluta pomiaru i waluta sprawozdań finansowych	14
6. Zmiana szacunków	14
7. Zmiany w strukturze Spółki	14
8. Sezonowość lub cykliczność działalności Spółki	14
9. Aktywa i zobowiązania z tytułu umów	14
10. Rodzaj i kwoty pozycji w znaczący sposób wpływających na aktywa, zobowiązania, kapitał, wynik finansowy oraz przepływy środków pieniężnych	19
10.1 Przychody ze sprzedaży i informacje dotyczące segmentów	19
10.1.1. Przychody ze sprzedaży produktów i usług	19
10.1.2. Przychody ze sprzedaży materiałów	20
10.1.3. Geograficzne obszary działalności	20
10.1.4. Segmenty operacyjne	21
10.2 Koszty sprzedaży, przychody i koszty operacyjne oraz finansowe	22
10.3 Podatek dochodowy	22
11.1. Istotne pozycje w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych	24
11.2. Wartość firmy oraz wartości niematerialne	25
11.3. Rzeczowe aktywa trwałe	26
11.4. Nabycie i sprzedaż składników rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	28
11.5. Aktywa z tytułu prawa do użytkowania	28
11.6. Pozostałe należności długoterminowe	29
11.7. Akcje/udziały w jednostkach zależnych oraz pozostałych jednostkach	30
11.8. Pozostałe aktywa finansowe długoterminowe	30
11.8.1. Obligacje	30
11.9. Zapasy	31
11.10. Pozostałe aktywa finansowe krótkoterminowe	31
11.11. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	32
11.12. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności krótkoterminowe	32
11.13. Rozliczenia międzyokresowe krótkoterminowe	33
11.14. Odpisy aktualizujące wartość aktywów	34
11.15. Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań Spółki	36
11.15.1. Zabezpieczenia ustanowione na środkach trwałych	36
11.15.2. Zabezpieczenia ustanowione na wartościach niematerialnych	36
11.15.3. Zabezpieczenia ustanowione na akcjach/udziałach	36
11.15.4. Zabezpieczenia ustanowione na zapasach	37
11.15.5. Zabezpieczenia ustanowione na należnościach handlowych	37
11.16. Kapitał podstawowy	37
11.17. Wartość nominalna akcji	37
11.18. Prawa akcjonariuszy	37
11.19. Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	37
11.20. Zysk/(strata) przypadająca na jedną akcję	37
11.21. Pozostałe zobowiązania długoterminowe	38
11.22. Zobowiązania i rezerwy z tytułu świadczeń pracowniczych długoterminowe	38
11.23. Świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia oraz inne świadczenia	39
11.24. Pozostałe rezerwy długoterminowe	39

11.25.	Zobowiązania z tytułu dostaw i usług i pozostałe zobowiązania krótkoterminowe	39
11.26.	Zobowiązania i rezerwy z tytułu świadczeń pracowniczych krótkoterminowe	40
11.27.	Pozostałe rezerwy krótkoterminowe	40
12.	Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym	40
13.	Instrumenty finansowe	40
14.	Instrumenty pochodne	42
15.	Kredyty i pożyczki	43
16.	Zarządzanie kapitałem	44
16.1.	Zmiana stanu rezerw, zobowiązań i rozliczeń międzyokresowych wykazanych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	45
17.	Emisja, wykup i spłata dłużnych i kapitałowych papierów wartościowych	46
18.	Wypłacone lub zadeklarowane dywidendy	46
19.	Zobowiązania inwestycyjne	46
20.	Zmiany pozycji pozabilansowych, informacje o udzieleniu przez jednostkę poręczeń kredytu, pożyczki lub udzieleniu gwarancji	46
21.	Sprawy sporne, postępowania sądowe	47
22.	Informacje o Zarządzie i Radzie Nadzorczej Spółki	48
23.	Transakcje z udziałem członków Zarządu i Rady Nadzorczej	48
24.	Transakcje z podmiotami powiązаныmi	49
25.	Stanowisko Zarządu odnośnie możliwości zrealizowania wcześniej publikowanych prognoz	50
26.	Zwięzły opis istotnych dokonań lub niepowodzeń Spółki w trzecim kwartale 2019 roku	50
27.	Akcjonariusze posiadający co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na WZ RAFAKO S.A.	50
28.	Zestawienie zmian w stanie posiadania akcji RAFAKO S.A. lub uprawnień do nich (opcji) przez osoby zarządzające i nadzorujące Spółkę zgodnie z posiadanymi przez RAFAKO S.A. informacjami, w okresie od dnia przekazania poprzedniego sprawozdania finansowego	50
29.	Czynniki mające istotny wpływ na wyniki do uzyskania w czwartym kwartale 2019 roku	51
30.	Wybrane dane finansowe przeliczone na EUR	51
31.	Zdarzenia następujące po zakończeniu okresu sprawozdawczego	52
32.	Zatwierdzenie do publikacji	53

Śródroczne skrócone sprawozdanie z całkowitych dochodów za okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2019 roku

	Nota	Okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2019	Okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2018	Okres 3 miesięcy zakończony 30 września 2019	Okres 3 miesięcy zakończony 30 września 2018
Działalność kontynuowana					
Przychody ze sprzedaży	10.1	653 741	444 691	232 738	130 390
Przychody ze sprzedaży produktów i usług		652 811	442 614	232 585	129 436
Przychody ze sprzedaży materiałów		930	2 077	153	954
Koszty sprzedanych produktów i usług	10.2	(715 984)	(389 699)	(220 294)	(116 354)
Koszty sprzedanych materiałów		(670)	(1 114)	(119)	(360)
Zysk/(strata) brutto ze sprzedaży		(62 913)	53 878	12 325	13 676
Pozostałe przychody operacyjne	10.2	6 101	13 755	2 521	4 122
Koszty sprzedaży		(16 762)	(18 347)	(4 614)	(5 487)
Koszty ogólnego zarządu		(26 771)	(30 481)	(8 114)	(9 102)
Pozostałe koszty operacyjne	10.2	(7 544)	(2 896)	(4 067)	(407)
Koszty działalności badawczej		(6 928)	(6 547)	(1 650)	(2 623)
Zysk/(strata) z działalności operacyjnej		(114 817)	9 362	(3 599)	179
Przychody finansowe	10.2	4 318	5 883	1 453	324
Koszty finansowe	10.2	(4 262)	(3 816)	(342)	(1 509)
Zysk/(strata) brutto		(114 761)	11 429	(2 488)	(1 006)
Podatek dochodowy	10.3	(3 894)	(9 431)	563	1 340
Zysk/(strata) netto z działalności kontynuowanej		(118 655)	1 998	(1 925)	334

Śródroczne skrócone sprawozdanie z całkowitych dochodów za okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2019 roku

Nota	Okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2019	Okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2018	Okres 3 miesięcy zakończony 30 września 2019	Okres 3 miesięcy zakończony 30 września 2018
Inne całkowite dochody za okres	(213)	(1 505)	197	(995)
<i>Pozycje podlegające przekwalifikowaniu do zysku/(straty) w kolejnych okresach sprawozdawczych</i>	-	-	-	-
Różnice kursowe z przeliczenia oddziału zagranicznego	-	(347)	-	(223)
Inne całkowite dochody netto podlegające przekwalifikowaniu do zysku/(straty) w kolejnych okresach sprawozdawczych	-	(347)	-	(223)
<i>Pozycje niepodlegające przekwalifikowaniu do zysku/(straty) w kolejnych okresach sprawozdawczych</i>				
Inne całkowite dochody wynikające z zysków/(strat) aktuarialnych	(263)	(1 429)	243	(954)
Podatek dochodowy dotyczący innych całkowitych dochodów	10.3 50	271	(46)	182
Inne całkowite dochody netto niepodlegające przekwalifikowaniu do zysku/(straty) w kolejnych okresach sprawozdawczych	(213)	(1 158)	197	(772)
Całkowity dochód za okres sprawozdawczy	(118 868)	493	(1 728)	(661)
Średnia ważona liczba akcji	127 431 998	127 431 998	127 431 998	127 431 998
Podstawowy zysk/(strata) na jedną akcję w złotych	(0,93)	0,02	(0,02)	0,00
Rozwodniony zysk/(strata) na jedną akcję w złotych	(0,93)	0,02	(0,02)	0,00

Racibórz, dnia 29 listopada 2019 roku

Paweł Jarczewski	Agnieszka Wasilewska-Semail	Jerzy Ciechanowski	Jerzy Karney	Jolanta Markowicz
Prezes Zarządu	Wiceprezes Zarządu	Wiceprezes Zarządu	p.o. Członka Zarządu	Główny Księgowy

Śródroczne skrócone sprawozdanie z sytuacji finansowej na dzień 30 września 2019 roku

	Nota	30 września 2019	31 grudnia 2018	30 września 2018
AKTYWA				
Aktywa trwałe (długoterminowe)				
Rzeczowe aktywa trwałe	11.3	123 928	132 814	135 641
Wartość firmy		1 774	1 774	1 774
Wartości niematerialne		6 669	7 594	7 859
Aktywa z tytułu prawa do użytkowania	11.5	9 429	–	–
Pozostałe należności długoterminowe	11.6	11 925	5 224	4 762
Akcje i udziały	11.7	36 626	36 520	36 490
Pozostałe aktywa finansowe długoterminowe	11.8	26 651	36 242	36 979
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	10.3	32 461	36 304	28 960
Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe		5 575	5 603	9 678
		255 038	262 075	262 143
Aktywa obrotowe (krótkoterminowe)				
Zapasy	11.9	29 880	29 391	26 144
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności krótkoterminowe	11.12	312 020	392 644	299 196
Aktywa z tytułu umów	9	321 276	205 149	204 972
Pozostałe aktywa finansowe krótkoterminowe	11.10	24 810	7 608	5 465
Pożyczki udzielone		–	–	408
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	11.11	27 346	5 404	14 491
Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	11.13	16 196	15 301	9 729
		731 528	655 497	560 405
Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży		78	163	66
SUMA AKTYWÓW		986 644	917 735	822 614

Śródroczne skrócone sprawozdanie z sytuacji finansowej na dzień 30 września 2019 roku

Nota	30 września 2019	31 grudnia 2018	30 września 2018
PASYWA			
Kapitał własny			
Kapitał podstawowy	11.16 254 864	254 864	254 864
Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	11.19 165 119	165 119	165 119
Kapitał zapasowy	15 902	11 600	11 600
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	-	-	(684)
Zyski zatrzymane/Niepokryte straty, w tym:	(160 010)	(37 157)	(37 156)
zyski/(straty) z lat ubiegłych	(41 355)	(41 459)	(39 154)
zysk/(strata) netto bieżącego okresu	(118 655)	4 302	1 998
	275 875	394 426	393 743
Zobowiązania długoterminowe			
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	3 481	1 223	1 371
Zobowiązania i rezerwy z tytułu świadczeń pracowniczych	11.22 22 679	23 495	21 127
Pozostałe zobowiązania długoterminowe	11.21 12 451	9 647	10 703
Pozostałe rezerwy długoterminowe	11.24 16 737	14 515	17 377
	55 348	48 880	50 578
Zobowiązania krótkoterminowe			
Kredyty bankowe i pożyczki	15 119 768	100 831	109 634
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	2 675	1 148	1 358
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania krótkoterminowe	11.25 269 007	206 429	212 217
Zobowiązania i rezerwy z tytułu świadczeń pracowniczych	11.26 19 646	19 091	23 278
Zobowiązania z tytułu umów	9 221 248	132 656	22 663
Pozostałe rezerwy krótkoterminowe	11.27 22 654	13 088	8 226
Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	144	139	142
Dotacje	279	1 047	775
	655 421	474 429	378 293
Zobowiązania razem	710 769	523 309	428 871
SUMA PASYWÓW	986 644	917 735	822 614

Racibórz, dnia 29 listopada 2019 roku

Paweł Jarczewski	Agnieszka Wasilewska-Semail	Jerzy Ciechanowski	Jerzy Karney	Jolanta Markowicz
Prezes Zarządu	Wiceprezes Zarządu	Wiceprezes Zarządu	p.o. Członka Zarządu	Główny Księgowy

Śródroczne skrócone sprawozdanie z przepływów pieniężnych za okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2019 roku

	<i>Okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2019</i>	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2018</i>	<i>Okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2018</i>
<i>Nota</i>			
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej			
Zysk/(strata) brutto	(114 761)	6 931	11 429
Korekty o pozycje:	125 352	(159 968)	(164 347)
Amortyzacja	9 530	10 904	8 096
(Zyski)/straty z tytułu różnic kursowych	-	4	1
Odsetki i dywidendy, netto	3 346	4 177	3 043
(Zysk)/strata na działalności inwestycyjnej	(3 223)	(3 280)	(3 479)
Zwiększenie/ (zmniejszenie) stanu zobowiązań z tytułu kontraktów walutowych	-	479	479
(Zwiększenie)/zmniejszenie stanu należności	11.1 69 196	(109 348)	(14 161)
(Zwiększenie)/zmniejszenie stanu zapasów	(489)	(3 071)	176
Zwiększenie/(zmniejszenie) stanu zobowiązań i rezerw z wyjątkiem kredytów i pożyczek	11.1 64 948	(60 442)	(71 688)
Zmiana stanu rezerw i rozliczeń międzyokresowych	11.1 9 325	(25 376)	(25 877)
Zmiana stanu aktywów i zobowiązań z tytułu umów	11.1 (27 535)	25 611	(61 269)
Podatek dochodowy (zapłacony)/otrzymany	-	323	324
Pozostałe	254	51	8
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej	10 591	(153 037)	(152 918)
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej			
Sprzedaż rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	456	451	391
Nabycie rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	11.1 (502)	(1 209)	(1 171)
Nabycie aktywów finansowych	(153)	(1 249)	(1 249)
Sprzedaż aktywów finansowych	-	4 139	4 139
Dywidendy i odsetki	-	3	-
Pozostałe	-	402	(2)
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(199)	2 537	2 108
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej			
Spłata zobowiązań z tytułu leasingu finansowego	(3 507)	(2 321)	(1 879)
Wpływy z tytułu zaciągnięcia pożyczek/kredytów	19 383	2 267	11 334
Odsetki zapłacone	(2 552)	(2 976)	(2 140)
Prowizje bankowe	(1 013)	(1 102)	(1 091)
Pozostałe	(761)	777	503
Środki pieniężne netto z działalności finansowej	11 550	(3 355)	6 727
Zwiększenie/(zmniejszenie) netto stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów	21 942	(153 855)	(144 083)
Różnice kursowe netto	-	338	(347)
Środki pieniężne na początek okresu	11.11 5 404	158 921	158 921
Środki pieniężne na koniec okresu	11.11 27 346	5 404	14 491

Racibórz, dnia 29 listopada 2019 roku

Paweł Jarczewski	Agnieszka Wasilewska-Semail	Jerzy Ciechanowski	Jerzy Karney	Jolanta Markowicz
Prezes Zarządu	Wiceprezes Zarządu	Wiceprezes Zarządu	p.o. Członka Zarządu	Główny Księgowy

Śródroczne skrócone sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym za okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2019 roku

	<i>Kapitał podstawowy</i>	<i>Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej</i>	<i>Kapitał zapasowy</i>	<i>Różnice kursowe z przeliczenia oddziału zagranicznego</i>	<i>Zyski zatrzymane/ Niepokryte straty</i>	<i>Kapitał własny ogółem</i>
Na 1 stycznia 2019 roku	254 864	165 119	11 600	–	(37 157)	394 426
Korekta bilansu otwarcia wynikająca z wdrożenia MSSF 16	–	–	–	–	318	318
Na 1 stycznia 2019 roku	254 864	165 119	11 600	–	(36 839)	394 744
Zysk z działalności kontynuowanej	–	–	–	–	(118 655)	(118 655)
Inne całkowite dochody	–	–	–	–	(214)	(214)
Podział wyniku z lat ubiegłych	–	–	4 302	–	(4 302)	–
Na 30 września 2019 roku	254 864	165 119	15 902	–	(160 010)	275 875
Na 1 stycznia 2018 roku	254 864	173 708	69 061	(337)	(71 222)	426 074
Korekta bilansu otwarcia wynikająca z wdrożenia nowych MSSF	–	–	–	–	(32 824)	(32 824)
Na 1 stycznia 2018 roku	254 864	173 708	69 061	(337)	(104 046)	393 250
Zysk z działalności kontynuowanej	–	–	–	–	1 998	1 998
Inne całkowite dochody	–	–	–	(347)	(1 158)	(1 505)
Podział wyniku z lat ubiegłych	–	(8 589)	(57 461)	–	66 050	–
Na 30 września 2018 roku	254 864	165 119	11 600	(684)	(37 156)	393 743

Śródroczne skrócone sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym za okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2019 roku

	<i>Kapitał podstawowy</i>	<i>Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej</i>	<i>Kapitał zapasowy</i>	<i>Różnice kursowe z przeliczenia oddziału zagranicznego</i>	<i>Zyski zatrzymane/ Niepokryte straty</i>	<i>Kapitał własny ogółem</i>
Na 1 stycznia 2018 roku	254 864	173 708	69 061	(337)	(71 222)	426 074
Korekta bilansu otwarcia wynikająca ze zmian polityki rachunkowości dot. rezerw na naprawy gwarancyjne	-	-	-	-	(9 959)	(9 959)
Korekta bilansu otwarcia wynikająca z wdrożenia nowych MSSF	-	-	-	-	(22 865)	(22 865)
Na 1 stycznia 2018 roku	254 864	173 708	69 061	(337)	(104 046)	393 250
Zysk z działalności kontynuowanej	-	-	-	-	4 302	4 302
Inne całkowite dochody	-	-	-	337	(3 463)	(3 126)
Podział wyniku z lat ubiegłych	-	(8 589)	(57 461)	-	66 050	-
Na 31 grudnia 2018 roku	254 864	165 119	11 600	-	(37 157)	394 426

Racibórz, dnia 29 listopada 2019 roku

Paweł Jarczewski	Agnieszka Wasilewska-Semail	Jerzy Ciechanowski	Jerzy Karney	Jolanta Markowicz
Prezes Zarządu	Wiceprezes Zarządu	Wiceprezes Zarządu	p.o. Członka Zarządu	Główny Księgowy

DODATKOWE NOTY OBJAŚNIAJĄCE

1. Informacje ogólne

RAFAKO S.A. ("Spółka") jest spółką akcyjną z siedzibą w Raciborzu, ul. Łąkowa 33, której akcje znajdują się w publicznym obrocie. Spółka została utworzona aktem notarialnym dnia 12 stycznia 1993 roku. W dniu 24 sierpnia 2001 roku została wpisana do rejestru przedsiębiorców pod numerem KRS 0000034143 prowadzonego przez Sąd Rejonowy w Gliwicach, X Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego. Spółce nadano numer statystyczny REGON 270217865. Akcje Spółki są notowane na Warszawskiej Giełdzie Papierów Wartościowych.

Siedziba Spółki mieści się w Raciborzu przy ul. Łąkowej 33. Siedziba Spółki jest jednocześnie jej podstawowym miejscem prowadzenia działalności.

Czas trwania działalności Spółki jest nieoznaczony.

Podstawowym przedmiotem działalności Spółki jest działalność w zakresie inżynierii w obszarze energetyki i związane z nią doradztwo techniczne (PKD 71.12 Z).

Spółka świadczy usługi generalnego wykonawstwa inwestycji dla branży ropy i gazu oraz energetyki, dla której oferuje własne rozwiązania technologiczne. Projektuje i produkuje kotły, w tym na parametry nadkrytyczne oraz urządzenia ochrony środowiska, w tym instalacje odsiarczania i odazotowania spalin.

Podmiotem bezpośrednio dominującym Spółki jest PBG S.A. z siedzibą w Wysogotowie k. Poznania.

Niniejsze śródroczne skrócone sprawozdanie finansowe Spółki za okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2019 roku zostało zatwierdzone do publikacji przez Zarząd Spółki w dniu 29 listopada 2019 roku.

Spółka sporządziła również śródroczne skrócone skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2019 roku zatwierdzone do publikacji przez Zarząd Spółki w dniu 29 listopada 2019 roku.

2. Podstawa sporządzenia śródrocznego skróconego sprawozdania finansowego

Śródroczne skrócone sprawozdanie finansowe Spółki obejmuje okres 9 miesięcy zakończonych 30 września 2019 roku oraz zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowym Standardem Rachunkowości nr 34 „Śródroczna Sprawozdawczość Finansowa” zatwierdzonym przez UE („MSR 34”).

Dla pełniejszego zrozumienia sytuacji finansowej oraz majątkowej Spółki zamieszczono dodatkowo jako dane za okresy porównywalne sprawozdanie z sytuacji finansowej sporządzone na dzień 30 września 2018 roku oraz sprawozdanie z całkowitych dochodów, sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym, sprawozdanie z przepływów pieniężnych za 2018 rok, pomimo braku takich wymogów w MSR 34.

Śródroczne skrócone sprawozdanie finansowe nie zawiera wszystkich informacji, które ujawniane są w rocznym sprawozdaniu finansowym sporządzonym zgodnie z MSSF. Niniejsze śródroczne skrócone sprawozdanie finansowe należy czytać łącznie ze sprawozdaniem finansowym Spółki za rok 2018.

Walutą sprawozdawczą niniejszego śródrocznego skróconego sprawozdania finansowego jest złoty polski, a wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej).

Śródroczne skrócone sprawozdanie finansowe Spółki zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez Spółkę w okresie co najmniej 12 miesięcy po dniu bilansowym.

Kluczową kwestią z perspektywy możliwości kontynuowania działalności Spółki jest utrzymanie płynności finansowej oraz zapewnienie odpowiedniego portfela zamówień (w tym przede wszystkim zapewnienie wystarczających źródeł ich finansowania).

Oszacowany przez Spółkę istotny wzrost kosztów realizacji kluczowych kontraktów stanowi istotne ryzyko dla możliwości kontynuowania działalności przez Spółkę. Podjęte negocjacje z kluczowymi klientami Spółki dotyczące zwiększenia wartości przedmiotowych kontraktów w ocenie Zarządu pozwolą ograniczyć to ryzyko.

Kluczowym czynnikiem, który może wpłynąć na możliwość kontynuowania działalności oraz pozyskania nowych kontraktów jest zapewnienie dostępu do finansowania zewnętrznego. W ramach tych działań, w czerwcu 2019 roku, Spółka podpisała z PKO BP S.A. aneks do umowy limitu kredytowego wielocelowego zapewniający Spółce korzystanie do końca czerwca 2020 roku z instrumentów kredytowych i gwarancyjnych o łącznej wartości do 200 milionów złotych. Ponadto, od początku bieżącego roku do dnia publikacji niniejszego sprawozdania finansowego Spółka pozyskała nowe bankowe i ubezpieczeniowe limity gwarancyjne w wysokości ponad 100 milionów złotych od mBank S.A., Alior Bank S.A., AXA, UNIQA i KUKE. Obecny poziom udostępnionych RAFAKO S.A. linii kredytowych i gwarancyjnych jest na bieżąco wykorzystywany, a RAFAKO S.A. w związku z planami rozbudowy portfela zamówień, ubiega się o dodatkowe limity gwarancyjne i kredytowe.

Struktura aktualnego portfela zamówień Spółki charakteryzuje się zapotrzebowaniem na kapitał obrotowy, w tym pochodzący ze środków własnych. Uwolnienie zaangażowanych środków będzie następowało stopniowo wraz z postępem prac na kontraktach i osiągnięciu kolejnych kamieni milowych, tj. po wykonaniu określonego zakresu prac, zgodnie z obowiązującymi zapisami i harmonogramami rzeczowo-finansowymi. Środki te w dalszej kolejności, będą mogły zostać wykorzystane jako dodatkowe zabezpieczenie zapotrzebowania na kapitał obrotowy na nowo pozyskanych projektach.

Na koniec września 2019 roku wartość portfela zamówień Spółki wyniosła 2 401 mln złotych (w porównaniu do 2 167 mln złotych na koniec września 2018 roku). W ramach realizacji zakładanej strategii od początku 2019 roku do dnia publikacji niniejszego sprawozdania finansowego Spółka pozyskała nowe kontrakty o wartości 971 mln złotych, z czego 684 mln złotych w obszarze energetyki, 169 mln złotych w obszarze ropy naftowej i gazu ziemnego (to jest w nowym strategicznym obszarze działalności) oraz 118 mln złotych w obszarze budownictwa. Do najważniejszych kontraktów pozyskanych w 2019 roku zaliczyć można m.in. kontrakt na budowę bloku energetycznego opalanego gazem koksowniczym w JSW KOKS S.A. Oddział KKZ – Koksownia Radlin o wartości 289,0 mln złotych netto (tj. 355,5 mln złotych brutto), kontrakt na wykonanie kompleksowej modernizacji Instalacji Odsiarczania Spalin na blokach nr 8-12 w PGE GiEK S.A. Oddział Elektrownia Bełchatów o wartości 244,9 mln złotych netto (tj. 301,3 mln złotych brutto), kontrakt na budowę Tłoczni Gazu Kędzierzyn podpisany w konsorcjum z PBG S.A. wartości 168,7 mln złotych netto (tj. 207,5 mln złotych brutto), z czego udział Spółki wynosi 95% oraz kontrakt na budowę siedziby Muzeum „Pamięć i Tożsamość” im. św. Jana Pawła II w Toruniu o wartości 117,7 mln złotych netto (tj. 144,7 mln złotych brutto). Spółka dokłada wszelkich starań, aby wartość kontraktów znajdujących się w portfelu zamówień, pozwalała na zabezpieczenie przychodów niezbędnych do pokrycia kosztów działalności operacyjnej oraz wygenerowania dodatniego wyniku finansowego w perspektywie długoterminowej, w tym również po zakończeniu realizacji kontraktu na budowę bloku energetycznego 910 MW w Jaworznie. Zgodnie z przyjętymi kierunkami rozwoju Spółka aktywnie uczestniczy w postępowaniach przetargowych i spodziewa się pozyskania kolejnych istotnych kontraktów.

3. Istotne zasady (polityka) rachunkowości

Niniejsze śródroczne skrócone sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z zasadami rachunkowości, które zostały zaprezentowane w ostatnim sprawozdaniu finansowym Spółki za rok zakończony 31 grudnia 2018 roku, za wyjątkiem zmian wynikających z zastosowania MSSF 16 „Leasing” obowiązującego od dnia 1 stycznia 2019 roku. Zmiany te zostały opisane w nocie 3.1. Porównywalność danych finansowych za okres od 1 stycznia 2019 do 30 września 2019 roku została zaburzona z uwagi na retrospektywne zastosowanie od dnia 1 stycznia 2019 roku standardu MSSF 16 przy jednoczesnym braku przekształcenia danych porównawczych, zgodnie z dopuszczonymi przez standard rozwiązaniami praktycznymi w ramach przepisów przejściowych.

3.1. Nowy MSSF 16 „Leasing”

Nowy standard zastępuje MSR 17 i kilka interpretacji. Poza zmianą definicji leasingu wprowadza znaczne zmiany w rachunkowości leasingobiorców: standard wymaga ujęcia w bilansie dla każdej umowy leasingowej wartości „prawa do użytkowania” i analogicznego zobowiązania finansowego. Prawo do użytkowania jest następnie amortyzowane, natomiast zobowiązanie wyceniane w zamortyzowanym koszcie. W określonych sytuacjach wskazanych w standardzie zobowiązanie z tytułu leasingu podlega aktualizacji wyceny, której skutki co do zasady ujmowane są jako korekta wartości prawa do użytkowania.

Przewidziano uproszczenia dla umów krótkoterminowych (do 12 miesięcy) i umów o użytkowanie aktywów o niskiej wartości, które Spółka przyjęła w swoich zasadach rachunkowości. Uproszczenie to polega na nieuwjmowaniu zobowiązania z tytułu leasingu w odniesieniu do tych umów.

Podejście księgowe do leasingów od strony leasingodawcy jest zbliżone do zasad określonych w dotychczasowym MSR 17.

Nowy standard miał istotny wpływ na sprawozdanie finansowe Spółki. Na dzień pierwszego zastosowania Spółka była leasingobiorcą w 52 umowach leasingu operacyjnego, najmu i dzierżawy zawartych na okresy od 1 do 2 lat, na podstawie których przysługuje jej prawo do użytkowania gruntów, nieruchomości, środków transportu i instalacji technicznych.

Spółka wdrożyła MSSF 16 przy zastosowaniu zmodyfikowanej metody retrospektywnej, tj. bez przekształcania danych porównawczych, z ujęciem łącznego efektu pierwszego zastosowania standardu jako korekty bilansu otwarcia zysków zatrzymanych w dniu pierwszego zastosowania.

Ponadto Spółka zastosowała następujące dopuszczone przez standard rozwiązania praktyczne:

- wartość prawa do korzystania z tytułu wszystkich umów sklasyfikowanych uprzednio przez Spółkę jako leasing operacyjny zgodnie z MSR 17 na dzień pierwszego zastosowania MSSF 16 została ustalona w kwocie zobowiązania z tytułu leasingu skorygowanego o opłaty i przedpłaty ujęte w sprawozdaniu z sytuacji finansowej bezpośrednio sprzed dnia pierwszego zastosowania,
- umowy, których okres leasingu kończy się w 2019 roku, Spółka ujmuje jako koszty metodą liniową w okresie leasingu.

Ze względu na skorzystanie z uproszczeń Spółka wykorzystała MSR 36 na dzień pierwszego zastosowania MSSF 16 w celu oceny konieczności ujęcia odpisów aktualizujących wartość aktywów z tytułu prawa do użytkowania. Przeprowadzona analiza nie wskazała takiej konieczności.

Dla umów sklasyfikowanych na 31 grudnia 2018 roku jako leasingi finansowe zgodnie z MSR 17, wartość prawa do użytkowania została określona w kwocie równej wartości aktywów podlegających leasingowi według MSR 17. Wartość zobowiązania z tytułu leasingu na dzień pierwszego zastosowania jest równa kwocie zobowiązania z tytułu leasingu finansowego zgodnie z MSR 17.

W związku z zastosowaniem MSSF 16 Spółka rozpoznała na dzień pierwszego zastosowania prawa do korzystania w kwocie 7 146 tysięcy złotych oraz zobowiązania z tytułu leasingu w kwocie 5 227 tysięcy złotych. Prawa z tytułu korzystania zaprezentowane zostały w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji „Aktywa z tytułu prawa do użytkowania”, natomiast zobowiązania leasingowe w pozycji „Zobowiązania z tytułu leasingu” w podziale na część krótkoterminową i długoterminową.

Spółka oszacowała, że łączny efekt pierwszego zastosowania standardu na zyski zatrzymane na dzień pierwszego zastosowania wyniesie 318 tysięcy złotych.

3.2. Korekta prezentacji kosztów sprzedanych towarów i materiałów oraz kosztów działalności badawczej

W 2018 roku Spółka dokonała zmiany prezentacji kosztów sprzedanych towarów i materiałów oraz kosztów działalności badawczej, które do tej pory prezentowane były w pozycji „Koszty sprzedanych produktów i usług”. Dotychczasowa prezentacja została zmieniona na prezentację tych kosztów w odrębnych pozycjach sprawozdania z całkowitych dochodów. W ocenie Spółki, dokonana korekta przyczyni się do zwiększenia przejrzystości danych i ułatwi ich analizę uczestnikom rynku.

Porównywalne dane finansowe w pozycjach sprawozdania z całkowitych dochodów za okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2018 roku, których prezentacja uległa zmianie w porównaniu do danych przedstawionych w śródrocznym skróconym sprawozdaniu finansowym za okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2019 roku, zostały skorygowane w zaprezentowany poniżej sposób:

	<i>Koszty sprzedanych produktów i usług</i>	<i>Koszty prac badawczych</i>
Przed korektą	396 246	–
Koszty prac badawczych	(6 547)	6 547
Po korekcie	389 699	6 547

3.3. Nowa KIMSF 23 „Niepewność co do traktowania podatkowego dochodu”

Interpretacja do MSR 12 „Podatek dochodowy” rozstrzyga podejście do sytuacji, gdy interpretacja przepisów ws. podatku dochodowego nie jest jednoznaczna i nie można definitywnie przyjąć, jakie rozwiązanie zostanie zaakceptowane przez organy podatkowe, w tym sądy. Kierownictwo powinno w pierwszej kolejności ocenić, czy jego interpretacja zostanie prawdopodobnie zaakceptowana przez organy podatkowe. Jeśli tak, należy przyjąć do sporządzania sprawozdania finansowego taką interpretację. Jeśli nie, należy uwzględnić niepewność kwot związanych z podatkiem dochodowym metodą wartości najbardziej prawdopodobnej lub wartości oczekiwanej. Jednostka powinna ocenić ewentualne zmiany faktów i okoliczności wpływające na ustaloną wartość. Jeśli wartość podlega korekcie, traktuje się ją jako zmianę szacunku zgodnie z MSR 8. Nowa interpretacja nie ma istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Spółki.

4. Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach

4.1. Profesjonalny osąd

Sporządzenie skróconego śródrocznego sprawozdania finansowego Spółki wymaga od Zarządu osądów, szacunków oraz założeń, które mają wpływ na prezentowane przychody, koszty, aktywa i zobowiązania i powiązane z nimi noty oraz ujawnienia dotyczące zobowiązań warunkowych. Niepewność co do tych założeń i szacunków może spowodować istotne korekty wartości bilansowych aktywów i zobowiązań w przyszłości, ponieważ faktycznie zrealizowane wartości mogą różnić się od szacowanych przez Zarząd.

W procesie stosowania zasad (polityki) rachunkowości Zarząd dokonał następujących osądów, które mają największy wpływ na przedstawiane wartości bilansowe aktywów i zobowiązań.

Klasyfikacja umów leasingu, w których Spółka występuje jako leasingobiorca

Spółka uznaje umowę za umowę leasingu, jeżeli na jej mocy Spółce jest przekazywane prawo do kontroli użytkowania zidentyfikowanego składnika aktywów na dany okres w zamian za wynagrodzenie. Spółka, wyceniając wartość aktywów w użytkowaniu oraz zobowiązań z tytułu leasingu, dokonuje oceny prawdopodobieństwa skorzystania z opcji przedłużenia lub wypowiedzenia umowy leasingu, prawdopodobieństwa skorzystania z opcji wykupu przedmiotu leasingu oraz szacunków pozostałych kosztów związanych z zakończeniem umowy leasingu.

Identyfikacja wbudowanych instrumentów pochodnych

Na koniec każdego okresu sprawozdawczego kierownictwo Spółki dokonuje oceny, czy w ramach podpisanych umów występują cechy ekonomiczne i ryzyko właściwe dla wbudowanego instrumentu pochodnego w walucie obcej, które byłyby ściśle powiązane z cechami ekonomicznymi i ryzykiem właściwym dla umowy zasadniczej (głównego kontraktu).

Umowy konsorcjalne

Każdorazowo, po podpisaniu umowy o usługę budowlaną realizowanej w ramach konsorcjum, Zarząd dokonuje oceny charakteru umowy w celu określenia sposobu ujmowania przychodów i kosztów kontraktowych.

4.2. Niepewność szacunków

Przy sporządzaniu śródrocznego skróconego sprawozdania finansowego Zarząd Spółki kieruje się osądem przy dokonywaniu licznych szacunków i założeń, które mają wpływ na stosowane zasady rachunkowości oraz prezentowane wartości aktywów, zobowiązań, przychodów oraz kosztów. Faktycznie zrealizowane wartości mogą różnić się od szacowanych przez Zarząd.

Informacje o szacunkach i założeniach, które są znaczące dla sprawozdania finansowego, zostały zaprezentowane w sprawozdaniu finansowym za 2018 rok. Ponadto Spółka zaprezentowała w niniejszym skróconym śródrocznym sprawozdaniu finansowym wpływ dokonanych założeń Zarządu na szacunek odpisów aktualizujących (patrz nota nr 11.14), przychodów z umów z klientami (patrz nota nr 9) oraz rezerw (patrz nota nr 16.1).

5. Waluta pomiaru i waluta sprawozdań finansowych

Walutą pomiaru i walutą sprawozdawczą niniejszego śródrocznego skróconego sprawozdania finansowego jest złoty polski.

Kursy walutowe przyjęte dla potrzeb wyceny bilansowej:

	30 września 2019	31 grudnia 2018	30 września 2018
USD	4,0000	3,7597	3,6754
EUR	4,3736	4,3000	4,2714
GBP	4,9313	4,7895	4,8055
CHF	4,0278	3,8166	3,7638
SEK	0,4077	0,4201	0,4149
TRY	0,7081	0,7108	0,6134

6. Zmiana szacunków

W okresie 9 miesięcy zakończonym 30 września 2019 roku oraz na dzień 30 września 2019 roku miała miejsce zmiana szacunków dotycząca istotnych projektów realizowanych przez Spółkę, co zostało szerzej opisane w notcie 9.

W wyniku wzrostu kosztów realizacji kluczowych kontraktów Spółka zdecydowała się zaktualizować prognozy finansowe. W wyniku tych aktualizacji zidentyfikowała przesłanki mogące wpływać na utratę wartości aktywów. W związku z faktem, że Spółka spodziewa się poprawy wyników finansowych będących efektem prowadzonych negocjacji z kluczowymi klientami Spółki, Zarząd będzie na bieżąco monitorował prognozy i zgodnie z zasadami rachunkowości, na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz stosowaną przez Spółkę praktyką przeprowadzi test na utratę wartości w celu zweryfikowania konieczności dokonania odpisu aktualizującego wartość aktywów Spółki.

7. Zmiany w strukturze Spółki

W okresie 9 miesięcy zakończonym 30 września 2019 roku nie zaszły żadne zmiany w strukturze Spółki.

8. Sezonowość lub cykliczność działalności Spółki

Działalność Spółki nie cechuje się sezonowością ani cyklicznością istotnie wpływającą na wynik finansowy.

9. Aktywa i zobowiązania z tytułu umów

Stany aktywów i zobowiązań z tytułu umowy na koniec okresu sprawozdawczego przedstawia poniższa tabela:

	30 września 2019	31 grudnia 2018
Aktywa z tytułu umowy brutto	324 122	206 997
Odpisy aktualizujące wartość aktywów z tytułu umowy (-)	(2 846)	(1 848)
Aktywa z tytułu umowy	321 276	205 149
Zobowiązania z tytułu umowy, w tym zaliczki	221 248	132 656

Aktywa z tytułu umowy podlegają regulacjom MSSF 9 w zakresie szacowania strat z tytułu utraty wartości.

Poniższa tabela przedstawia skutki wyceny umów, w tym przychody oraz koszty realizowanych umów ujęte zgodnie z MSSF 15 na dzień 30 września 2019 roku i na dzień 31 grudnia 2018 roku, jak również kwoty należne zamawiającym oraz kwoty należne od zamawiających z tytułu prac wynikających z realizowanych umów.

	30 września 2019	31 grudnia 2018
Kwota przychodów początkowo ustalona w umowie	3 986 004	2 987 821
Zmiana przychodów z umowy	29 055	69 565
Łączna kwota przychodów z umowy	4 015 059	3 057 386
Koszty umowy poniesione do dnia bilansowego	1 822 681	1 114 203
Koszty pozostające do realizacji umowy	2 016 542	1 696 048
Szacunkowe łączne koszty umowy	3 839 223	2 810 251
Szacunkowe łączne wyniki z umów, w tym:	175 836	247 135
zyski	325 933	302 086
straty (-)	(150 097)	(54 951)

Aktywa (zobowiązania) z tytułu umowy prezentuje poniższa tabela:

	30 września 2019	31 grudnia 2018
Stan otrzymanych zaliczek na dzień bilansowy	153 965	76 064
Kwota zaliczek możliwa do kompensaty z należnościami z tytułu umów o usługę budowlaną	35 596	11 382
Koszty umowy poniesione do dnia bilansowego	1 836 988	1 118 280
Zyski narastająco ujęte do dnia bilansowego (+)	181 522	162 385
Straty narastająco ujęte do dnia bilansowego (-)	(150 097)	(54 951)
Przychody z umowy narastająco ujęte do dnia bilansowego	1 868 414	1 225 713
Kwoty zafakturowane do dnia bilansowego (faktury częściowe)	1 611 466	1 074 902
Rozliczenie z tytułu umów na dzień bilansowy (per saldo), w tym:	256 948	150 811
aktywa z tytułu umowy pomniejszone o zaliczki możliwe do kompensaty	324 122	206 997
zobowiązania z tytułu umowy	102 770	67 566

Spółka dokonała analizy zmian aktywów i zobowiązań z tytułu umowy oraz czynników będących przyczynami tych zmian w okresie 9 miesięcy 2019 roku oraz w okresie 12 miesięcy 2018 roku.

Najważniejsze przyczyny zmian aktywów i zobowiązań z tytułu umowy w okresie sprawozdawczym przedstawiają poniższe tabele:

Aktywa z tytułu umowy:

	30 września 2019	31 grudnia 2018
Aktywa z tytułu umowy na początek okresu	205 149	137 583
Przychody odniesione w okresie sprawozdawczym na aktywa z tytułu umowy	289 307	171 551
Łączne korekty przychodów odniesione na aktywa z tytułu umowy	(48 143)	17 688
Zmiany odpisów aktualizujących aktywa z tytułu umowy	(998)	(507)
Przeklasyfikowanie do należności z tytułu dostaw i usług (-)	(124 039)	(121 166)
Aktywa z tytułu umowy na koniec okresu	321 276	205 149

Zobowiązania z tytułu umowy:

	30 września 2019	31 grudnia 2018
Zobowiązania z tytułu umowy na początek okresu	132 656	39 479
Zobowiązania do wykonania świadczenia ujęte w okresie sprawozdawczym jako zobowiązania z tytułu umowy	53 941	67 566
Zmiana stanu zaliczek	53 390	42 153
Łączne korekty przychodów odniesione na zobowiązania z tytułu umowy	171	1 725
Rozpoznanie przychodu ujętego w saldzie zobowiązań z tytułu umowy na początek okresu (-)	(18 910)	(18 245)
	221 248	132 656
Zobowiązania z tytułu umowy na koniec okresu		

Ujawnienia dotyczące aktywowanych kosztów doprowadzenia do zawarcia i wykonania umów Spółka prezentuje w pozycji „Rozliczenia międzyokresowe krótkoterminowe”.

9.1. Informacje dotyczące kluczowych kontraktów realizowanych przez Spółkę

9.1.1. Projekt Jaworzno

Spółka RAFAKO S.A. w Konsorcjum firm: RAFAKO S.A. (Lider Konsorcjum) i MOSTOSTAL WARSZAWA S.A. realizuje kontrakt na „Budowę nowych mocy w technologiach węglowych w TAURON Wytwarzanie S.A. – Budowę bloku energetycznego o mocy 910 MW na parametry nadkrytyczne w Elektrowni Jaworzno III – Elektrownia II – w zakresie: kocioł parowy, turbozespół, budynek główny, część elektryczna i AKPiA Bloku”. Ostateczny podział prac w ramach Konsorcjum został ustalony w dniu 4 sierpnia 2013 roku na podstawie zmian wprowadzonych do umowy konsorcjum, które dotyczyły przejęcia przez RAFAKO S.A. 99,99% prac w ramach Projektu (tym samym dla spółki Mostostal Warszawa pozostało 0,01%) oraz zmiany podziału wynagrodzenia należnego każdemu z partnerów konsorcjum odpowiednio do udziału w realizowanych pracach. Kontrakt na budowę Bloku Energetycznego Jaworzno III został zawarty w dniu 17 kwietnia 2014 roku. Aktualna wartość kontraktu (po podpisaniu Aneksie nr 6) wynosi 4 485 514 439,95 złotych netto. To największy wartościowo kontrakt realizowany dotychczas przez spółkę RAFAKO S.A. Obecnie realizacja projektu Jaworzno wkroczyła w ostatnią fazę, tj. fazę rozruchu i uruchomienia Bloku, która będzie realizowana do Przejęcia Bloku do Eksploatacji. Po zrealizowaniu kamienia milowego dotyczącego Przejęcia Bloku do Eksploatacji Kontrakt wejdzie w fazę Okresu Gwarancji, w trakcie którego w terminie do 12 miesięcy od Przejęcia Bloku do Eksploatacji mają nastąpić końcowe Pomiarów Gwarantowanych Parametrów Technicznych. W Okresie Gwarancyjnym nastąpi przekazanie Zamawiającemu dokumentacji powykonawczej i zafakturowanie ostatniego kamienia milowego zgodnie z Harmonogramem Rzeczowo - Finansowym Kontraktu. Gwarancją terminowego zakończenia kontraktu jest niezakłócony przebieg procesu rozruchu na poszczególnych jego etapach. Każde ujawnienie się wad czy awarii maszyn bądź urządzeń, wystąpienie nieprzewidzianych technicznych problemów w instalacjach technologicznych i elektrycznych, w szczególności na styku instalacji z urządzeniami oraz konieczność wykonania nieplanowanych prac dodatkowych może spowodować opóźnienie w realizacji kontraktu. Z kolei niezakończenie realizacji kontraktu w ustalonym terminie, tj. niepodpisanie Protokołu Przekazania Bloku do Eksploatacji może spowodować naliczenie przez Inwestora kar za nieterminową realizację kontraktu, co w sposób istotny mogłoby negatywnie wpłynąć na wynik i sytuację finansową zarówno RAFAKO S.A. jak i spółki celowej realizującej projekt.

RAFAKO S.A. oraz jednostka zależna E003B7 spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Raciborzu rozpoczęły w dniu 17 września 2019 roku proces uzgodnień ze spółką Nowe Jaworzno Grupa TAURON spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Jaworznie, dotyczący zmiany treści postanowień umowy z dnia 17 kwietnia 2014 roku, na budowę bloku energetycznego o mocy 910 MW na parametry nadkrytyczne w Elektrowni Jaworzno III – Elektrownia II – w zakresie kocioł parowy, turbozespół, budynek główny, część elektryczna i AKPiA bloku. Przedmiotem powyższych negocjacji jest przede wszystkim zmiana w zakresie gwarantowanych parametrów technicznych bloku skierowana na poprawę parametrów emisji przez blok do atmosfery niektórych szkodliwych substancji oraz w zakresie parametrów paliwa dopuszczonego do spalania w bloku. RAFAKO S.A. wskazuje, że zgoda kontrahenta na ewentualne rozszerzenie zakresu prac może mieć wpływ na całkowity harmonogram realizacji budowy Bloku i wartość kontraktu.

Realizując kontrakt spółka RAFAKO S.A. dostrzegła możliwości zagwarantowania, że po przeprowadzeniu określonych prac optymalizacyjnych, badań i analiz blok będzie spełniać wymogi w zakresie dopuszczalnych, na gruncie konkluzji dotyczących najlepszych dostępnych technik - tzw. konkluzji BAT, poziomów emisji wybranych szkodliwych substancji do środowiska, a także rozszerzenia pola paliwowego dla bloku, to jest umożliwienia zamawiającemu spalania paliwa o innych parametrach niż wskazane aktualnie w kontrakcie, przy zachowaniu norm ochrony środowiska wynikających z kBAT. Wskazane zmiany w zakresie parametrów technicznych bloku mają doprowadzić do zmniejszenia obciążania środowiska naturalnego niektórymi niepożądanymi pierwiastkami, co jest korzystne zarówno dla zamawiającego, jak również dla pozostałych interesariuszy zamawiającego. Z kolei zwiększenie pola paliwowego otworzy zamawiającemu nowe możliwości pozyskania paliwa na rynku, zmniejszając jednocześnie ryzyko związane z ewentualnym deficytem podaży węgla zawartego w kontraktowym polu paliwowym. Tym samym, zamawiający uzyska nowe możliwości kontraktowania paliwa pod względem handlowym. Jednocześnie RAFAKO S.A. wskazuje, iż część z działań optymalizacyjnych, mających pozwolić na spełnienie przez blok w trakcie pomiarów gwarancyjnych nowych/zmienionych gwarantowanych parametrów technicznych grupy B może być wykonana wyłącznie po przekazaniu bloku do eksploatacji, to jest na pracującym obiekcie i będzie się to wiązać z koniecznością znaczącego zaangażowania personelu wykonawcy kontraktu i części jego podwykonawców.

Zasady rozliczania Projektu Jaworzno:

Na potrzeby realizacji Projektu została utworzona spółka celowa (E003B7 Sp. z o.o.), której RAFAKO S.A. podzleciła około 88,7% zakresu prac Projektu; pozostałe 11,3% pozostaje w bezpośredniej realizacji RAFAKO S.A. (o wartości około 506 milionów złotych; w tym zaprojektowanie tzw. Wyspy kotłowej oraz dostawa części ciśnieniowych kotła i instalacji odpylania), która głównie planowana była na lata 2015 – 2017.

RAFAKO S.A. oraz E003B7 Sp. z o.o. na potrzeby realizacji Projektu zawarły umowy z podmiotami finansowymi, na mocy których otrzymały gwarancje bankowe/ubezpieczeniowe, których obecna wartość wynosi 587,5 miliona złotych, niezbędne do realizacji tego projektu, jednocześnie ustanowione zostały zabezpieczenia na majątku obu podmiotów jako zabezpieczenie dla tych instrumentów. W dniu 1 marca 2017 roku podpisany został z zamawiającym aneks wydłużający termin realizacji projektu oraz podnoszący jego wartość, co zostało szerzej opisane w nocie III.1. sprawozdania z działalności Grupy Kapitałowej RAFAKO za 2017 rok.

W wyniku uzgodnień z instytucjami finansowymi, które udzieliły gwarancji związanych z kontraktem Jaworzno, RAFAKO S.A. nie przewiduje wypłaty dywidendy ze spółki E003B7 Sp. z o.o. do czasu trwania umów gwarancyjnych, ponieważ mogłoby to skutkować negatywnymi konsekwencjami ze strony instytucji gwarantujących.

RAFAKO S.A. w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym kompensuje przychody i koszty oraz rozrachunki dotyczące realizacji Projektu powstałe pomiędzy RAFAKO S.A. a spółką celową. RAFAKO S.A. ujmuje w jednostkowym sprawozdaniu finansowym jedynie przychody i koszty dotyczące jej zakresu prac, czyli 11,3% zakresu prac na Projekcie Jaworzno. W sprawozdaniu jednostkowym nie są ujmowane przychody i koszty dotyczące części realizowanej przez spółkę celową E003B7 Sp. z o.o. – ta część jest prezentowana w jednostkowym sprawozdaniu E003B7 Sp. z o.o. oraz w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej RAFAKO.

RAFAKO S.A. jako lider Konsorcjum wystawia faktury na pełny zakres prac na rzecz Zamawiającego; płatności z tytułu realizacji kontraktu są przekazywane bezpośrednio na rzecz Spółki celowej oraz kluczowych podwykonawców i poddostawców. Zapłata za zakres prac zrealizowany przez RAFAKO S.A. jest dokonywana przez spółkę celową.

Zmiana szacunków dotycząca realizacji projektu Jaworzno

W okresie 9 miesięcy 2019 roku Spółka dokonała aktualizacji szacunkowych kosztów realizacji umowy z dnia 17 kwietnia 2014 roku zawartej ze spółką Nowe Jaworzno Grupa Tauron sp. z o.o. z siedzibą w Jaworznie na budowę bloku energetycznego o mocy 910 MW na parametry nadkrytyczne w Elektrowni Jaworzno III – Elektrownia II – w zakresie kocioł parowy, turbospół, budynek główny, część elektryczna i AKPiA bloku.

Zmiana wyniku całkowitego na części kontraktu realizowanego przez RAFAKO S.A., będąca wynikiem zmiany szacunków całkowitych przychodów i kosztów za okres 9 miesięcy 2019 roku wyniosła -4,3 miliona złotych, natomiast wpływ realizacji kontraktu na wynik Spółki za okres 9 miesięcy 2019 roku wyniósł -2 miliony złotych.

Z przeprowadzonej przez wykonawcę analizy zmiany cen dla umów podwykonawczych (z wyłączeniem umowy z firmami Siemens) wynika, że różnica pomiędzy faktycznie poniesionym kosztem a prognozą wyniosła 99 302 336,64 złotych. Po uwzględnieniu założonego w ofercie wykonawcy ryzyka, różnica pomiędzy faktycznie poniesionym kosztem a prognozą wyniosła 65 974 380,23 złotych. Powyższe, zdaniem Spółki oraz SPV powinno mieć wpływ na zwiększenie wynagrodzenia wykonawcy, z uwagi na nadzwyczajną zmianę stosunków. Po wykonaniu powyższych prac, Spółka oraz SPV doręczyły w dniu 19 marca 2019 roku zamawiającemu wniosek o podwyższenie ceny kontraktu o kwotę 65 974 380,23 złotych.”

Obecnie trwają negocjacje pomiędzy Tauron S.A. i RAFAKO S.A. dotyczące zakresu projektu. Związane są one w głównej mierze z potencjalną zmianą w zakresie parametrów stosowanego paliwa oraz spełnienia dodatkowych wymogów związanych z ochroną środowiska. Będzie się to prawdopodobnie wiązać ze zmianą harmonogramu realizacji umowy oraz terminu oddania bloku do eksploatacji.

9.1.2. Projekt Opole

W lutym 2012 roku Spółka jako lider Konsorcjum (RAFAKO S.A., Polimex-Mostostal S.A., Mostostal Warszawa S.A.) podpisała umowę z firmą PGE Elektrownia Opole S.A. (obecnie PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. – „Zamawiający”), o wartości 9,4 mld złotych netto (tj. 11,6 mld złotych brutto), której przedmiotem jest zaprojektowanie, dostawa, wykonanie prac budowlanych, montaż, uruchomienie i wszystkie związane z tym procesem usługi, wykonane na zasadzie „pod klucz”, obiektu składającego się z bloku energetycznego nr 5 oraz nr 6 w Elektrowni Opole wraz z urządzeniami i wyposażeniem, jak również związanymi z nimi budynkami oraz budowlami.

RAFAKO S.A. zleciło swojej spółce zależnej tj. E001RK Sp. z o.o. („SPV-Rafako”) jako podwykonawcy realizację 100% zakresu prac i usług związanych z budową bloków w Elektrowni Opole. Wynagrodzenie SPV-Rafako za realizację prac i usług zostało określone na poziomie 3,96 mld złotych netto (tj. 4,9 mld złotych brutto).

SPV-Rafako zawarła z GE Power Sp. z o.o. (dawniej Alstom Power Sp. z o.o.) umowę podwykonawczą, na mocy której SPV-Rafako powierzyła GE Power 100% zakresu prac i usług wchodzących w zakres prac Spółki w ramach Projektu Opole. GE Power przejął wszelką odpowiedzialność za realizację kontraktu wobec Zamawiającego.

Dnia 10 października 2018 roku RAFAKO S.A., Polimex-Mostostal S.A., Mostostal Warszawa S.A. oraz GE Power zawarło z PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. aneks do umowy z dnia 15 lutego 2012 roku na budowę bloków energetycznych nr 5 i 6 w PGE GiEK S.A. Oddział Elektrownia Opole realizowanej przez Konsorcjum oraz GE Power sp. z o.o., które jest generalnym projektantem oraz pełni funkcję lidera konsorcjum zarządzającego realizacją Projektu. Na mocy zawartego aneksu termin przekazania do eksploatacji bloków nr 5 i 6, został określony odpowiednio na 15 czerwca 2019 roku oraz 30 września 2019 roku. Spółka potwierdza, że terminy przekazania obu bloków do eksploatacji zostały dotrzymane.

Zasady rozliczania kontraktu Opole:

Prezentacja przychodów i kosztów wynikających z tego kontraktu nie ma wpływu na wartości wykazane w sprawozdaniu z całkowitych dochodów Spółki.

Wartość rozrachunków wynikających z tego kontraktu nie ma wpływu na wartości zaprezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej Spółki.

Płatności wynikające z kontraktu, po spełnieniu warunków płatności są dokonywane przez Klienta bezpośrednio na rzecz GE Power.

9.1.3. Projekt Wilno

Spółka dokonała aktualizacji szacunkowych kosztów realizacji umowy z dnia 29 września 2016 roku zawartej ze spółką JSC „VILNIAUS KOGENERACINĒ JĒGAINĒ”, której przedmiotem jest budowa bloku kogeneracyjnego opalanego biopaliwem, składającego się z kotłów ze złożem fluidalnym, instalacji składowania i podawania biopaliwa oraz systemu oczyszczania spalin. Wartość podpisanej umowy wraz z aneksami wynosi 149.224.058 EUR netto.

Dodatkowe, oszacowane przez Spółkę koszty realizacji umowy wynoszą 68 milionów złotych (szacowane przychody wzrosły jednocześnie o 10,9 milionów złotych – głównie z powodu wzrost kursu EUR) i wynikają przede wszystkim z nadzwyczajnego wzrostu cen w trakcie realizacji Projektu Wilno, robót wykraczających, zdaniem Spółki, poza zakres projektu oraz niezawinione przez Spółkę wydłużonego terminu realizacji Projektu, w tym w szczególności wynikające ze zwłoki w spełnianiu świadczeń leżących po stronie zamawiającego skutkujących opóźnioną kontraktacją dostaw i usług, której wartość, ze względu na upływający czas ważności ofert, uległa radykalnemu zwiększeniu. Spółka oszacowała ponadto wartość kosztów związanych z dodatkowymi, nie uwzględnionymi w kontrakcie, a wprowadzonymi przez zamawiającego zmianami skutkującymi rozszerzeniem zakresu prac dodatkowych.

Jednocześnie, Spółka oszacowała roszczenia z wyżej wymienionych tytułów w wysokości 60,7 miliona złotych. Spółka prowadzi nadal rozmowy z zamawiającym zmierzające do wypracowania porozumienia dotyczącego uwzględnienia wszystkich roszczeń RAFAKO S.A. Mając na uwadze dobrą współpracę z zamawiającym oraz stan udokumentowania wykonanych prac dodatkowych RAFAKO S.A. liczy na pozytywne zakończenie prowadzonych negocjacji.

Wpływ realizacji kontraktu dot. Projektu Wilno na wynik RAFAKO S.A. za okres 9 miesięcy 2019 roku wyniósł (-)30,3 miliona złotych.

9.1.4. Projekt Kozienice

W okresie 9 miesięcy 2019 roku Spółka dokonała aktualizacji szacunkowych kosztów realizacji umowy z dnia 30 września 2016 roku zawartej ze spółką ENEA Wytwarzanie Sp. z o.o., której przedmiotem jest dostawa i montaż instalacji katalitycznego odazotowania spalin dla kotłów AP – 1650 nr 9 i 10 wraz z modernizacją elektrofiltrów w ENEA Wytwarzanie sp. z o.o. Wartość umowy wynosi 289 182 112,00 złotych netto.

Dodatkowe, oszacowane przez Spółkę koszty realizacji umowy wynoszą 52,9 miliona złotych i wynikają przede wszystkim z nadzwyczajnego wzrostu cen rynkowych w trakcie realizacji umowy oraz robót wykraczających, zdaniem Spółki, poza zakres umowy, w tym w szczególności wzrostu kosztów wynikających z umów rozliczanych w oparciu o stawki jednostkowe, roszczeń zgłoszonych w 2019 roku przez głównych podwykonawców, wynikających z niezbędnych prac dodatkowych, kosztów związanych z przedłużoną realizacją kontraktu, wynikającą z wykonanych prac dodatkowych oraz kosztów dodatkowych usług i dostaw dotyczących elektrofiltru.

Jednocześnie, Spółka oszacowała roszczenia wobec zamawiającego z wyżej wymienionych tytułów w wysokości 67,8 miliona złotych. W związku z wcześniejszym brakiem porozumienia z zamawiającym co do uwzględnienia roszczeń RAFAKO S.A. na przełomie sierpnia i września 2019 roku ustalono skład zespołów mediacyjnych (mediacje przed postępowaniem sądowym). Mając na uwadze dobrą współpracę z zamawiającym oraz stan udokumentowania wykonanych prac dodatkowych RAFAKO S.A. liczy na pozytywne zakończenie mediacji w kwestii uwzględnienia kosztów wykonanych prac dodatkowych oraz wyrażenia zgody na zawarcie aneksu sankcjonującego przedłużenie okresu realizacji kontraktu.

Wpływ realizacji kontraktu na wynik RAFAKO S.A. za okres 9 miesięcy 2019 roku wyniósł (-)52,9 miliona złotych.

10. Rodzaj i kwoty pozycji w znaczący sposób wpływających na aktywa, zobowiązania, kapitał, wynik finansowy oraz przepływy środków pieniężnych

10.1 Przychody ze sprzedaży i Informacje dotyczące segmentów

W okresie 9 miesięcy zakończonym 30 września 2019 roku nie wystąpiły zmiany w polityce rachunkowości Spółki w zakresie wyodrębnienia segmentów operacyjnych oraz zasad wyceny przychodów, wyników oraz aktywów segmentów, które zostały zaprezentowane w ostatnim rocznym sprawozdaniu finansowym Spółki.

10.1.1. Przychody ze sprzedaży produktów i usług

	<i>Okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2019</i>	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2018</i>	<i>Okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2018</i>
Przychody netto ze sprzedaży produktów	55 486	44 085	381 394
- w tym od jednostek powiązanych	350	3 796	653
Przychody netto ze sprzedaży usług	594 316	591 578	58 316
- w tym od jednostek powiązanych	2 685	5 655	4 238
Przychody ze sprzedaży pozostałych produktów	2 659	4 382	3 506
Inne przychody	-	317	(479)
Różnice kursowe dotyczące należności z tytułu dostaw i usług	350	155	(123)
Przychody netto ze sprzedaży produktów i usług, razem	652 811	640 517	442 614
- w tym od jednostek powiązanych	3 035	9 451	4 891

* szczegółowy opis rezerwy z tytułu kar umownych, mający wpływ na wartość wykazywanych przez Spółkę przychodów ze sprzedaży został zamieszczony w nocie 16.1

W okresie 9 miesięcy zakończonym 30 września 2019 roku Spółka zanotowała 653 741 tysięcy złotych przychodów ze sprzedaży, tj. o 209 050 tysięcy złotych więcej niż w analogicznym okresie 2018 roku, głównie w następstwie wzrostu zaangażowania na projektach dotychczas realizowanych, w tym kontraktu na budowę bloku kogeneracyjnego opalanego biopaliwem dla litewskiego klienta UAB VILNIAUS KOGENERACINE JEGAINE, kontraktu na budowę dwóch bloków parowych na wyspie Lombok w Indonezji oraz w wyniku rozpoczęcia realizacji istotnych kontraktów w nowym sektorze gazu ziemnego i ropy naftowej.

10.1.2. Przychody ze sprzedaży materiałów

	<i>Okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2019</i>	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2018</i>	<i>Okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2018</i>
Przychody ze sprzedaży materiałów	930	2 796	2 077
- w tym od jednostek powiązanych	-	-	-
Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów, razem	930	2 796	2 077
- w tym od jednostek powiązanych	-	-	-

10.1.3. Geograficzne obszary działalności

	<i>Okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2019</i>	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2018</i>	<i>Okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2018</i>
Przychody ze sprzedaży od klientów krajowych	326 947	376 594	257 213
- w tym od jednostek powiązanych	3 036	5 954	4 536
Przychody ze sprzedaży od klientów zagranicznych	326 794	266 719	187 478
- w tym od jednostek powiązanych	-	3 497	355
Przychody netto ze sprzedaży, razem	653 741	643 313	444 691
- w tym od jednostek powiązanych	3 036	9 451	4 891

Głównymi odbiorcami wyrobów i usług Spółki są przede wszystkim zagraniczni i krajowi dostawcy obiektów energetycznych oraz krajowa i zagraniczna energetyka zawodowa i przemysłowa.

Podział przychodów ze sprzedaży na kontrahentów, z którymi koncentracja sprzedaży przekracza 10% całości przychodów na rynki przedstawia poniższa tabela:

<i>Nazwa kontrahenta</i>	<i>Udział procentowy w sprzedaży ogółem</i>	<i>Okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2019</i>
UAB VILNIAUS KOGENERACINE JEGAINE	23,7%	154 794
PGE GÓRNICTWO I ENERGETYKA KONWENCJONALNA S.A.	14,7%	95 934
Operator Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A.	12,9%	84 218
PT. PLN (Persero)	11,1%	72 791
Pozostali kontrahenci	37,6%	246 004
Razem	100%	653 741

10.1.4. Segmenty operacyjne

Na dzień 30 września 2019 roku Spółka wyróżnia dwa segmenty operacyjne rynku, tj. segment „Obiekty energetyczne i ochrony środowiska” oraz segment „Produkty w zakresie gazu ziemnego i ropy naftowej”. Zarząd Spółki dokonuje oceny działalności Spółki na podstawie jej sprawozdania finansowego. W poprzednich okresach sprawozdawczych Spółka działała w jednym segmencie operacyjnym rynku, tj. segmencie „Obiekty energetyczne i ochrony środowiska”.

Okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2019 roku lub na dzień 30 września 2019 roku

	<i>Produkty w zakresie gazu ziemnego i ropy naftowej</i>	<i>Obiekty energetyczne i ochrony środowiska</i>	<i>Segmenty razem</i>
Przychody			
Sprzedaż na rzecz klientów zewnętrznych	83 618	570 123	653 741
Sprzedaż między segmentami	–	–	–
Przychody segmentu ogółem	<u>83 618</u>	<u>570 123</u>	<u>653 741</u>
Koszty sprzedanych produktów i materiałów	(79 895)	(636 759)	(716 654)
Wynik			
Zysk (strata) na sprzedaży	3 723	(66 636)	(62 913)
Pozostałe przychody (koszty)	(5 692)	(46 212)	(51 904)
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	(1 969)	(112 800)	(114 817)
Przychody (koszty) finansowe	8	48	56
Zysk (strata) przed opodatkowaniem	(1 961)	(112 800)	(114 761)
Podatek dochodowy	–	(3 894)	(3 894)
Zysk (strata) netto segmentu	<u>(1 961)</u>	<u>(116 694)</u>	<u>(118 655)</u>
Wyniki			
Amortyzacja	(163)	(9 367)	(9 530)
Udział w zyskach jednostek stowarzyszonych i wspólnego przedsięwzięcia	–	–	–
Aktywa i zobowiązania na dzień 30 września 2019 roku			
Aktywa segmentu	91 605	895 039	986 644
Zobowiązania segmentu	43 357	667 412	710 769
Inne informacje			
Inwestycje w jednostki stowarzyszone i wspólne przedsięwzięcia	–	–	–
Nakłady inwestycyjne	344	2 096	2 440

Spółka w ramach prowadzonej podstawowej działalności operacyjnej wyodrębnia następujące asortymenty produktów:

<i>Nazwa asortymentu</i>	<i>Okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2019</i>	<i>Okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2018</i>
Bloki energetyczne i kotły	247 067	84 851
Przychody w ramach realizacji projektu Jaworzno 910MW	7 832	50 868
Urządzenia ochrony powietrza	149 341	193 917
Zespoły oraz części maszyn i urządzeń energetycznych, a także usługi z tym związane	150 079	97 310
Usługi oraz produkty w zakresie gazu ziemnego i ropy naftowej	83 618	13 699
Pozostałe przychody	15 804	4 046
Razem	653 741	444 691

10.2 Koszty sprzedaży, przychody i koszty operacyjne oraz finansowe

W okresie 9 miesięcy zakończonym 30 września 2019 roku koszt własny sprzedaży produktów i materiałów wyniósł 716 654 tysiące złotych. Biorąc pod uwagę zanotowane przez Spółkę przychody oraz koszty własne sprzedaży zanotowana strata brutto ze sprzedaży osiągnęła wartość 62 913 tysięcy złotych.

W bieżącym okresie sprawozdawczym na koszty sprzedaży wykazane w rachunku zysków i strat w kwocie 16 762 tysiące złotych składają się koszty przygotowania ofert oraz działań w zakresie PR i marketingu.

Na pozostałe przychody operacyjne największy wpływ miał zanotowany przychód z tytułu udzielonego poręczenia jednostce zależnej E003B7 Sp. z o.o. w kwocie 3 944 tysiące złotych (30 września 2018 roku: 4 033 tysiące złotych). Ponadto w okresie 9 miesięcy 2019 roku wartość otrzymanych dotacji wyniosła 579 tysięcy złotych oraz Spółka dokonała rozwiązania odpisów aktualizujących wartość składników aktywów w kwocie 219 tysięcy złotych, w tym rozwiązanie odpisów aktualizujących wartość rzeczowych aktywów trwałych w kwocie 163 tysiące złotych.

Na pozostałe koszty operacyjne największy wpływ miało utworzenie odpisów aktualizujących wartość należności handlowych w kwocie 1 649 tysięcy złotych oraz należności z tytułu umów w kwocie 1 236 tysięcy złotych, a także koszty z tytułu przekazanych darowizn o wartości 1 306 tysięcy złotych (30 września 2018 roku: 231 tysięcy złotych).

Przychody finansowe Spółki w okresie 9 miesięcy 2019 roku uzyskano w głównej mierze z dyskonta rozrachunków długoterminowych w kwocie 3 611 tysięcy złotych (30 września 2018 roku: 3 640 tysięcy złotych) oraz z tytułu odsetek od instrumentów finansowych w kwocie 492 tysiące złotych (30 września 2018 roku: 329 tysięcy złotych).

Na koszty finansowe okresu decydujący wpływ miały koszty z tytułu odsetek od instrumentów finansowych w kwocie 3 095 tysięcy złotych (30 września 2018 roku: 2 218 tysięcy złotych) oraz odsetki od zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych w kwocie 544 tysiące złotych (30 września 2018 roku: 552 tysiące złotych).

10.3 Podatek dochodowy

Obciążenie podatkowe

Główne składniki obciążenia podatkowego w sprawozdaniu z całkowitych dochodów przedstawiają się następująco:

	<i>Okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2019</i>	<i>Okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2018</i>
Rachunek zysków i strat		
<i>Bieżący podatek dochodowy</i>	-	323
Bieżące obciążenie z tytułu podatku dochodowego	-	-
Korekty dotyczące bieżącego podatku dochodowego z lat ubiegłych	-	323
<i>Odroczony podatek dochodowy</i>	(3 894)	(9 754)
Związany z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych	(3 894)	(9 754)
Korekty dotyczące odroczonego podatku dochodowego z lat ubiegłych	-	-
Obciążenie podatkowe wykazane w rachunku zysków i strat	(3 894)	(9 431)

	Okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2019	Okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2018
Odroczony podatek dochodowy dotyczący innych całkowitych dochodów	50	271
Związany z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych	50	271
Obciążenie podatkowe wykazane innych całkowitych dochodach	50	271

Odroczony podatek dochodowy wyliczony na dzień 30 września 2019 roku

Odroczony podatek dochodowy wyliczony na dzień 30 września 2019 roku wynika z następujących pozycji:

	<i>Sprawozdanie z sytuacji finansowej</i>		<i>Sprawozdanie z całkowitych dochodów za okres 9 miesięcy zakończony</i>	
	30 września 2019	31 grudnia 2018	30 września 2019	30 września 2018
- od ulg inwestycyjnych	(1)	(2)	1	-
- od różnicy pomiędzy podatkową a bilansową wartością środków trwałych oraz wartości niematerialnych	(14 556)	(14 165)	(391)	747
- od różnicy pomiędzy podatkową a bilansową wartością aktywów wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	1 526	2 113	(587)	(654)
- od różnicy pomiędzy podatkową a bilansową wartością pożyczek i należności	4 645	4 117	528	173
- od różnicy pomiędzy podatkową a bilansową wartością należności i rozliczeń międzyokresowych z tytułu wyceny umów o usługę	(48 280)	(28 506)	(19 775)	(12 453)
- od różnicy pomiędzy podatkową a bilansową wartością zapasów	1 911	1 954	(43)	(92)
- od rezerw bilansowych	13 620	11 248	2 372	(5 288)
- od różnicy pomiędzy podatkową a bilansową wartością zobowiązań finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu	37	27	10	(4)
- od różnicy pomiędzy podatkową a bilansową wartością zobowiązań, rezerw i rozliczeń międzyokresowych z tytułu wyceny umów o usługę	68 640	39 418	29 222	9 190
- z tytułu straty podatkowej	-	16 178	(16 178)	(1 239)
- z tytułu korekty kosztów dotyczącej niezapłaconych faktur	3 593	3 856	(263)	-
- pozostałe	1 326	66	1 260	137
Obciążenie/korzyść z tytułu odroczonego podatku dochodowego wykazana w rachunku zysków i strat			(3 894)	(9 754)
Obciążenie/korzyść z tytułu odroczonego podatku dochodowego wykazana w innych całkowitych dochodach			50	271
			(3 844)	(9 483)
Aktywa/rezerwa netto z tytułu podatku odroczonego, w tym:	32 461	36 304		
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	32 461	36 304		
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego	-	-		

W okresie 9 miesięcy 2019 roku Spółka dokonała spisania aktywa z tytułu straty podatkowej w kwocie 16 178 tysięcy złotych. Całkowita wartość straty podatkowej za lata 2015-2018 oraz 2019, która nie została rozpoznana w podatku odroczonym wynosi 294 942 tysiące złotych.

W okresie 12 miesięcy 2018 roku Spółka zanotowała stratę podatkową w wysokości 2 977 tysięcy złotych. Spółka przeprowadziła analizę realizowalności aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego od wartości straty podatkowej na podstawie prognoz podatkowych. Działając zgodnie z zasadą ostrożnej wyceny, Zarząd Spółki podjął decyzję o nierozpoznaniu aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego od wartości straty podatkowej zanotowanej w okresie 12 miesięcy 2018 roku.

11.1. Istotne pozycje w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych

Zmniejszenie stanu należności wykazane w rachunku przepływów pieniężnych za okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2019 roku w kwocie 69 196 tysięcy złotych wynikało przede wszystkim z następujących pozycji:

- ze zmniejszenia stanu należności handlowych w kwocie 62 641 tysięcy złotych,
- ze zmniejszenia stanu należności budżetowych (w tym z tytułu podatku VAT) 189 tysięcy złotych,
- ze zwiększenia stanu udzielonych zaliczek w kwocie (5 698) tysięcy złotych,
- ze zmniejszenia stanu należności z tytułu kaucji w kwocie 18 422 tysiące złotych,
- ze zwiększenia stanu należności z tytułu poręczeń w kwocie (4 475) tysięcy złotych,
- ze zwiększenia stanu pozostałych należności w kwocie (1 883) tysiące złotych.

Dokładny opis zmian wartości kaucji i należności spornych w okresie 9 miesięcy zakończonym 30 września 2019 roku został zamieszczony w nocie 11.12.

Zwiększenie stanu zobowiązań wykazane w rachunku przepływów pieniężnych w kwocie 64 948 tysięcy złotych wynikało przede wszystkim z następujących pozycji:

- zwiększenia stanu zobowiązań handlowych w kwocie 85 865 tysięcy złotych,
- zmniejszenia stanu zobowiązań z tytułu podatków i innych świadczeń (14 181) tysięcy złotych,
- zmniejszenia stanu zobowiązań i rezerw na świadczenia pracownicze z wyłączeniem zysków/strat aktuarialnych w kwocie (261) tysięcy złotych,
- zmniejszenia stanu pozostałych zobowiązań w kwocie (6 475) tysięcy złotych.

Zmiana stanu należności i zobowiązań z tytułu umów wykazana w rachunku przepływów pieniężnych w kwocie (27 535) tysięcy złotych wynikała przede wszystkim z następujących pozycji:

- zwiększenia stanu należności z tytułu wyceny umów (116 127) tysięcy złotych,
- zmniejszenia stanu zobowiązań z tytułu wyceny umów o usługę w kwocie 88 592 tysiące złotych.

Zmiana stanu rezerw i rozliczeń międzyokresowych wykazana w rachunku przepływów pieniężnych w kwocie 9 325 tysięcy złotych wynikała przede wszystkim z następujących pozycji:

- zwiększenia stanu rezerw na naprawy gwarancyjne w kwocie 1 771 tysięcy złotych,
- zwiększenia stanu rezerw na straty na kontraktach w kwocie 10 232 tysiące złotych,
- zmiany stanu rozliczeń międzyokresowych w kwocie (862) tysiące złotych,
- korekta ujęcia rozliczeń międzyokresowych związana ze wdrożeniem MSSF16 (1 601) tysięcy złotych,
- zmiany stanu pozostałych rezerw (215) tysięcy złotych.

Wartość przepływów środków pieniężnych z tytułu nabycia rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych wykazana w kwocie 502 tysiące złotych wynikała z zakupu rzeczowych aktywów trwałych w kwocie 394 tysiące złotych oraz wartości niematerialnych w kwocie 108 tysięcy złotych.

Główny wpływ na wartość przepływów środków pieniężnych z tytułu działalności finansowej miał wzrost zadłużenia z tytułu kredytu w rachunku bieżącym i kredytu obrotowego udzielonego przez PKO BP S.A. w kwocie 19 383 tysiące złotych.

11.2. Wartość firmy oraz wartości niematerialne

	<i>Wartość firmy</i>	<i>Patenty i licencje</i>	<i>Wartości niematerialne w trakcie realizacji</i>	<i>Ogółem</i>
30 września 2019 roku				
Wartość netto na dzień 1 stycznia 2019 roku	1 774	7 565	29	9 368
Nabycia	–	–	108	108
Transfery z wartości niematerialnych w trakcie realizacji	–	137	(137)	–
Odpis amortyzacyjny za rok obrotowy	–	(1 033)	–	(1 033)
Na dzień 30 września 2019	1 774	6 669	–	8 443

*wartości niematerialne stanowiące zabezpieczenie zobowiązań Spółki na dzień bilansowy zostały zaprezentowane w notcie 11.15.2

	<i>Wartość firmy</i>	<i>Patenty i licencje</i>	<i>Wartości niematerialne w trakcie realizacji</i>	<i>Ogółem</i>
31 grudnia 2018 roku				
Wartość netto na dzień 1 stycznia 2018 roku	1 774	8 041	698	10 513
Nabycia	–	–	361	361
Transfery z wartości niematerialnych w trakcie realizacji	–	1 031	(1 031)	–
Odpis amortyzacyjny za rok obrotowy	–	(1 507)	–	(1 507)
Na dzień 31 grudnia 2018 roku	1 774	7 565	29	9 368

	<i>Wartość firmy</i>	<i>Patenty i licencje</i>	<i>Wartości niematerialne w trakcie realizacji</i>	<i>Ogółem</i>
30 września 2018 roku				
Wartość netto na dzień 1 stycznia 2018 roku	1 774	8 041	698	10 513
Nabycia	–	–	230	230
Transfery z wartości niematerialnych w trakcie realizacji	–	878	(878)	–
Odpis amortyzacyjny za rok obrotowy	–	(1 110)	–	(1 110)
Na dzień 30 września 2018	1 774	7 808	51	9 633

11.3. Rzeczowe aktywa trwałe

Za okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2019 roku	<i>Grunty</i>	<i>Budynki i budowle</i>	<i>Maszyny i urządzenia</i>	<i>Środki transportu</i>	<i>Środki trwałe w budowie</i>	<i>Ogółem</i>
Wartość netto na dzień 1 stycznia 2019 roku	9 184	76 752	41 703	5 175	–	132 814
Korekta bilansu otwarcia wynikająca z wdrożenia MSSF 16	–	–	(476)	(4 156)	–	(4 632)
Wartość netto na dzień 1 stycznia 2019 roku	9 184	76 752	41 227	1 019	–	128 182
Nabycia	–	–	–	–	303	303
Likwidacja/sprzedaż	–	–	(125)	(84)	–	(209)
Transfery ze środków trwałych w budowie	–	96	203	–	(299)	–
Odpis amortyzacyjny za okres sprawozdawczy	–	(2 017)	(3 606)	(257)	–	(5 880)
Odpis aktualizujący wartość środków trwałych za okres sprawozdawczy	–	–	66	96	–	162
Pozostałe, w tym reklasyfikacja na/z innej kategorii aktywa	–	–	78	1 292	–	1 370
Wartość netto na dzień 30 września 2019 roku	9 184	74 831	37 843	2 066	4	123 928

*środki trwałe stanowiące zabezpieczenie zobowiązań Spółki na dzień bilansowy zostały zaprezentowane w nocie 11.15.1.

Za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2018 roku	<i>Grunty</i>	<i>Budynki i budowle</i>	<i>Maszyny i urządzenia</i>	<i>Środki transportu</i>	<i>Środki trwałe w budowie</i>	<i>Ogółem</i>
Wartość netto na dzień 1 stycznia 2018 roku	9 232	79 329	46 303	5 495	5	140 364
Nabycia	–	–	–	–	669	669
Zwiększenia z tytułu umów leasingu	–	–	178	1 660	–	1 838
Likwidacja/sprzedaż	(48)	(5)	(45)	(395)	–	(493)
Transfery ze środków trwałych w budowie	–	57	617	–	(674)	–
Różnice kursowe z przeliczenia oddziału zagranicznego	–	–	(11)	–	–	(11)
Odpis amortyzacyjny za okres sprawozdawczy	–	(2 629)	(5 208)	(1 560)	–	(9 397)
Odpis aktualizujący wartość środków trwałych za okres sprawozdawczy	–	–	(51)	(113)	–	(164)
Pozostałe, w tym reklasyfikacja na/z innej kategorii aktywa	–	–	(80)	88	–	8
Wartość netto na dzień 31 grudnia 2018 roku	9 184	76 752	41 703	5 175	–	132 814

Za okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2018 roku	<i>Grunty</i>	<i>Budynki</i>	<i>Maszyny i urządzenia</i>	<i>Środki transportu</i>	<i>Środki trwałe w budowie</i>	<i>Ogółem</i>
Wartość netto na dzień 1 stycznia 2018 roku	9 232	79 329	46 303	5 495	5	140 364
Nabycia	-	-	-	-	579	579
Zwiększenia z tytułu umów leasingu	-	-	179	1 603	-	1 782
Likwidacja/sprzedaż	(48)	(5)	(37)	(13)	-	(103)
Transfery ze środków trwałych w budowie	-	57	463	-	(520)	-
Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej	-	-	(11)	-	-	(11)
Odpis amortyzacyjny za okres sprawozdawczy	-	(1 972)	(3 891)	(1 124)	-	(6 987)
Odpis aktualizujący za okres sprawozdawczy	-	-	5	(3)	-	2
Pozostałe, w tym reklasyfikacja na/z innej kategorii aktywa	-	-	18	(3)	-	15
Wartość netto na dzień 30 września 2018 roku	9 184	77 409	43 029	5 955	64	135 641

11.4. Nabycie i sprzedaż składników rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych

	Okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2019	Okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2018
Nabycie składników rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych*	2 248	2 591
Przychody ze sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych	204	214

* wartość nakładów inwestycyjnych poniesionych w okresie na zakup środków trwałych wynikająca z tabeli ruchu środków trwałych oraz wartość nakładów inwestycyjnych poniesionych na zakup wartości niematerialnych

Przedmiotem nakładów inwestycyjnych Spółki na rzeczowy majątek trwały były przede wszystkim zakupy oraz modernizacja maszyn i urządzeń do produkcji oraz zakup sprzętu komputerowego, a także zakup środków transportu. Powyższe inwestycje były finansowane ze środków własnych oraz w formie leasingu finansowego.

11.5. Aktywa z tytułu prawa do użytkowania

Spółka jako leasingobiorca użytkuje rzeczowe aktywa trwałe na podstawie umów leasingu finansowego. Wartość bilansowa aktywów będących przedmiotem umów leasingu finansowego przedstawia się następująco:

	Grunty	Budynki i budowle	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Ogółem
Na dzień 1 stycznia 2019 roku					
Wartość brutto	–	–	738	6 621	7 359
Korekta bilansu otwarcia wynikająca z wdrożenia MSSF 16	249	1 322	5 526	49	7 146
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	–	–	(261)	(2 466)	(2 727)
Wartość netto	249	1 322	6 003	4 204	11 778
Na dzień 30 września 2019 roku					
Wartość brutto	249	1 477	6 271	5 055	13 052
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	(86)	(597)	(1 656)	(1 284)	(3 623)
Wartość netto	163	880	4 615	3 771	9 429

Okres użytkowania tych środków jest zgodny z okresem trwania umów leasingowych i wynosi od 24 do 60 miesięcy. Spółka dokonuje odpisów amortyzacyjnych tych środków metodą liniową.

Na dzień 30 września 2019 roku przyszłe minimalne opłaty leasingowe z tych umów oraz wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych netto przedstawiają się następująco:

	<i>30 września 2019</i>		<i>31 grudnia 2018</i>	
	<i>Opłaty minimalne</i>	<i>Wartość bieżąca opłat</i>	<i>Opłaty minimalne</i>	<i>Wartość bieżąca opłat</i>
W okresie do 1 roku	2 533	2 675	1 373	1 148
W okresie od 1 do 5 lat	4 348	3 481	1 376	1 223
Minimalne opłaty leasingowe ogółem	6 881	6 156	2 749	2 371
Minus koszty finansowe	<i>(725)</i>	–	<i>(378)</i>	–
Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych, w tym:	6 156	6 156	2 371	2 371
Krótkoterminowe	2 675	2 675	1 148	1 148
Długoterminowe	3 481	3 481	1 223	1 223

Spółka nie ujmuje zobowiązań od leasingów krótkoterminowych oraz leasingów, w odniesieniu do których bazy składnik aktywów ma niską wartość. Ponadto w wartości zobowiązań leasingowych nie ujmuje się warunkowych opłat leasingowych. W ciągu pierwszych 9 miesięcy 2019 roku koszty z tych tytułów wynosiły:

30 września 2019

Leasing krótkoterminowy	2 099
Leasing aktywów o niskiej wartości	–
Razem	2 099

W okresie objętym sprawozdaniem finansowym nie ujęto żadnych kosztów z tytułu warunkowych opłat leasingowych oraz nie występują opłaty subleasingowe, ponieważ aktywa użytkowane są wyłącznie przez Spółkę.

11.6. Pozostałe należności długoterminowe

	<i>30 września 2019</i>	<i>31 grudnia 2018</i>
Należności finansowe		
Kaucje/kwoty zatrzymane	383	233
Pozostałe należności długoterminowe	11 542	4 991
Pozostałe należności finansowe długoterminowe (netto)	11 925	5 224
Pozostałe należności długoterminowe ogółem (netto)	11 925	5 224

11.7. Akcje/udziały w jednostkach zależnych oraz pozostałych jednostkach

	30 września 2019	31 grudnia 2018
Akcje/udziały w spółkach zależnych notowanych na giełdzie	–	–
Akcje/udziały w spółkach zależnych nienotowanych na giełdzie	35 137	35 132
Akcje/udziały w pozostałych spółkach notowanych na giełdzie	113	160
Akcje/udziały w pozostałych spółkach nienotowanych na giełdzie	1 376	1 228
	36 626	36 520

*akcje/udziały stanowiące zabezpieczenie zobowiązań Spółki na dzień bilansowy zostały zaprezentowane w nocie 11.15.3

W okresie 9 miesięcy zakończonym 30 września 2019 roku spółka dokonała zakupu 1 udziału w spółce InnoEnergy Central Europe Sp. z o.o. w kwocie 147 tysięcy złotych. Dodatkowo w okresie 9 miesięcy 2019 roku Spółka dokonała utworzenia nowej spółki zależnej RAFAKO EBUS Sp. z o.o., która została zarejestrowana w KRS w dniu 9 sierpnia 2019 roku pod numerem 0000798943. Wartość nabytych udziałów w utworzonej spółce wynosi 5 tysięcy złotych.

11.8. Pozostałe aktywa finansowe długoterminowe

	30 września 2019	31 grudnia 2018
Należności z tytułu udzielonych poręczeń wobec jednostek powiązanych	26 651	22 176
Obligacje długoterminowe	–	14 066
	26 651	36 242

11.8.1. Obligacje

W dniu 9 listopada 2016 roku PBG S.A., w związku z zawarciem aneksów do dokumentacji restrukturyzacyjnej, poinformowała o rozpoczęciu procedury emisji obligacji, których nabycie zostało następnie zaoferowane wierzycielom zaspokajanych przez PBG S.A. zgodnie z Układem, w tym spółce RAFAKO S.A. (Obligacje).

W konsekwencji powyższego, w dniu 20 stycznia 2017 roku Spółka złożyła oświadczenie o przyjęciu skierowanych do niej propozycji nabycia Obligacji spółki PBG S.A. emitowanych w ramach ośmiu serii od B1 do I1 (tak zwana Druga Emisja Obligacji PBG S.A.). Łącznie RAFAKO S.A. objęła 388 492 sztuk Obligacji o łącznej wartości nominalnej w wysokości 38 849 200,00 złotych. Objęcie wskazanych Obligacji nastąpiło w drodze potrącenia wierzycielności RAFAKO S.A. wynikających z układu PBG S.A. z ceną emisyjną Obligacji.

W dniu 9 lutego 2017 roku nastąpił przydział Obligacji na rzecz RAFAKO S.A. Poniżej zaprezentowano kluczowe informacje odnoszące się do warunków emisji oraz realizowanego przez PBG S.A. procesu wykupu:

1. Niewykupione na dzień publikacji niniejszego sprawozdania Obligacje PBG S.A. będą podlegać wykupowi w następujących terminach i kwotach:

Data Wykupu	21.11.2019*	31.12.2019	30.06.2020	Razem
Serie	G,G1 i G3	H,H1 i H3	I, I1 i I3	
Wartość wykupywanych Obligacji (w tysiącach złotych)	61 934,8	46 875,6	238 445,7	347 256,1
w tym Obligacje objęte przez RAFAKO S.A. wg ceny wykupu	4 996	3 781	19 045	27 822
Odpis aktualizujący wartość obligacji	(142)	(188)	(2 682)	(3 012)
Wartość obligacji wykazana w sprawozdaniu finansowym	4 854	3 593	16 363	24 810

*na mocy uchwały Zgromadzenia Obligatariuszy obligacji serii G wyemitowanych przez spółkę PBG S.A. z dnia 15 października 2019 roku zmianie uległ termin wykupu obligacji serii G, G1 oraz G3 z dnia 30 czerwca 2019 roku na dzień 21 listopada 2019 roku.

2. Obligacje wyemitowane przez PBG S.A. zgodnie z warunkami emisji były i są obligacjami zabezpieczonymi w rozumieniu Ustawy z dnia 15 stycznia 2015 roku o obligacjach. Obligacje PBG S.A. są zabezpieczone przede wszystkim zastawem rejestrowym na 42 466 000 sztuk zdematerializowanych akcji RAFAKO S.A. (co stanowi obecnie 33,2% kapitału RAFAKO S.A.), hipotekami na nieruchomościach Grupy PBG, zastawami rejestrowymi na innych wybranych aktywach Grupy PBG, w tym akcjach i udziałach wybranych spółek z Grupy PBG, poręczeniami oraz oświadczeniami o poddaniu się egzekucji do łącznej kwoty zabezpieczenia w wysokości 1 065 000 000,00 złotych.
3. PBG S.A. zobowiązała się doprowadzić do dematerializacji Obligacji oraz ich notowania na ASO GPW S.A. lub ASO Bondspot S.A. w ciągu 3 miesięcy od ich wyemitowania (odpowiednio dla każdej Emisji Obligacji). Decyzjami Zarządu Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. podjętymi odpowiednio w dniu 9 marca 2017 roku i 19 kwietnia 2017 roku, pierwsze notowanie Obligacji PBG S.A. na okaziciela serii B, C, D, E, F, G, H oraz I w alternatywnym systemie obrotu na Catalyst odbyło się w dniu 10 marca 2017 roku, a obligacji serii C1, D1, G1, H1 oraz I1 w dniu 20 kwietnia 2017 roku.

Na dzień sporządzenia niniejszego skróconego śródrocznego sprawozdania finansowego jednostka dominująca PBG S.A., zgodnie z harmonogramem, dokonała wykupu serii B1, C1, D1, E1 i F1 obligacji o łącznej wartości 11 026 800 złotych.

Na dzień sporządzenia niniejszego skróconego śródrocznego sprawozdania finansowego zgodnie z warunkami emisji obligacji właściwymi dla Obligacji objętych przez Spółkę a wyemitowanych przez PBG S.A., pozostałe do wykupu Obligacje spółki PBG S.A. (o łącznej wartości: 353,3 milionów złotych) zabezpieczone były wyżej wskazanymi zabezpieczeniami, w tym w szczególności zastawem rejestrowym na posiadanych bezpośrednio i pośrednio przez PBG S.A. akcjach spółki RAFAKO S.A. W ocenie Zarządu ustanowione zabezpieczenie w korespondencji z łączną kwotą zobowiązań z tytułu wskazanych Obligacji na dzień sporządzenia niniejszego skróconego śródrocznego sprawozdania finansowego jest wystarczające, aby uznać, że należność jest realizowalna.

Na dzień 30 września 2019 roku łączna wartość netto obligacji należących do RAFAKO S.A. wynosiła 24 810 tysięcy złotych.

11.9. Zapasy

	30 września 2019	31 grudnia 2018
Zapasy ogółem, według niższej z dwóch wartości: ceny nabycia (kosztu wytworzenia) oraz wartości netto możliwej do uzyskania		
Według ceny nabycia	39 758	39 678
Według wartości netto możliwej do uzyskania	29 880	29 391
	29 880	29 391
	29 880	29 391

*zapasy stanowiące zabezpieczenie zobowiązań Spółki na dzień bilansowy zostały zaprezentowane w nocie 11.15.4

11.10. Pozostałe aktywa finansowe krótkoterminowe

	30 września 2019	31 grudnia 2018
Inne aktywa finansowe krótkoterminowe, w tym:	24 810	7 608
Zaliczka na poczet nabycia prawa do pożyczki	10 400	10 400
Odpis aktualizujący wartość zaliczki na poczet nabycia prawa do pożyczki	(10 400)	(10 400)
Obligacje krótkoterminowe	24 810	7 608
	24 810	7 608
	24 810	7 608

* szczegółowy opis dotyczący obligacji został zamieszczony w nocie 11.8.1

11.11. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

	30 września 2019	31 grudnia 2018	30 września 2018
Środki pieniężne w banku i w kasie	27 309	5 386	14 430
Lokaty krótkoterminowe do 3 miesięcy, w tym:	37	18	61
- stanowiące zabezpieczenie zobowiązań warunkowych	-	-	-
	27 346	5 404	14 491

Środki pieniężne w banku są oprocentowane według zmiennych stóp procentowych, których wysokość zależy od stawki referencyjnej ustalonej na rynku międzybankowym. Lokaty krótkoterminowe, klasyfikowane jako środki pieniężne, są dokonywane na różne okresy, od jednego dnia do jednego miesiąca, w zależności od aktualnego zapotrzebowania Spółki na środki pieniężne i są oprocentowane według ustalonych z bankiem stóp procentowych.

Spółka posiada środki pieniężne o ograniczonej możliwości dysponowania, do których zalicza otrzymane w ramach przyznanych dotacji środki pieniężne ulokowane na wyodrębnionych rachunkach bankowych, które Spółka może wykorzystywać do uregulowania zobowiązań wynikających z realizowanych projektów.

11.12. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności krótkoterminowe

	30 września 2019	31 grudnia 2018
Należności finansowe		
Należności z tytułu dostaw i usług	117 893	198 667
Odpisy aktualizujące wartość należności z tytułu dostaw i usług (-)	(7 149)	(18 731)
Należności z tytułu dostaw i usług netto	110 744	179 936
Należności ze sprzedaży środków trwałych i wartości niematerialnych	-	252
Kaucje	69 883	88 455
Należności dochodzone na drodze sądowej*	28 223	25 869
Inne należności finansowe	10 483	10 483
Odpis aktualizujący należności finansowe (-)	(24 371)	(24 189)
Należności finansowe ogółem (netto)	194 962	280 806
Należności niefinansowe		
Należności z tytułu przedpłat i udzielonych zaliczek	105 071	99 373
Należności budżetowe	9 712	9 901
Inne należności niefinansowe	5 314	5 664
Odpis aktualizujący należności niefinansowe (-)	(3 039)	(3 100)
Należności niefinansowe ogółem (netto)	117 058	111 838
Należności krótkoterminowe ogółem (netto)	312 020	392 644

* Spółka objęła należność odpisem aktualizującym w kwocie odpowiadającej szacowanemu poziomowi ryzyka nierealizowalności tej należności, szczegółowy opis należności spornych został zaprezentowany w notcie 21 niniejszego śródrocznego skróconego sprawozdania finansowego

Należności budżetowe obejmują przede wszystkim należności z tytułu podatku VAT zarówno krajowego, jak i zagranicznego.

Należności z tytułu dostaw i usług nie są oprocentowane i mają zazwyczaj 30-dniowy termin płatności. Jednakże, dla niektórych kontrahentów okres spłaty należności ustalany na podstawie indywidualnych umów zawiera się w przedziale od 1 do 3 miesięcy.

Spółka posiada politykę w zakresie dokonywania sprzedaży tylko zweryfikowanym klientom. Dzięki temu, zdaniem kierownictwa, nie istnieje dodatkowe ryzyko kredytowe, ponad poziom określony odpisem na nieściągalne należności właściwym dla należności handlowych.

Należności handlowe krótkoterminowe wykazane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej na dzień 30 września 2019 roku w kwocie 110 744 tysiące złotych dotyczą kontraktów handlowych z krajowymi oraz zagranicznymi kontrahentami.

Kaucje wykazane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej na dzień 30 września 2019 roku w kwocie 69 883 tysiące złotych, dotyczą głównie projektów realizowanych w obszarach:

- budowy bloku parowego opalanego węglem w kwocie 17 708 tysięcy złotych,
- instalacji katalitycznego odazotowania spalin w kwocie 8 780 tysięcy złotych,
- budowy bloku energetycznego opalanego gazem koksowniczym w kwocie 7 137 tysięcy złotych,
- wykonania części ciśnieniowych kotła do spalarni w kwocie 5 874 tysiące złotych.

Zmiana stanu kaucji zanotowana w okresie 9 miesięcy zakończonym 30 września 2019 roku wynikała przede wszystkim z wpłaty kaucji pieniężnej związanej z realizacją umowy na budowę bloku energetycznego opalanego gazem koksowniczym w kwocie 7 109 tysięcy złotych, ze zwrotu kaucji pieniężnej związanej z realizacją umów na modernizację instalacji odsiarczania spalin w kwocie 11 168 tysięcy złotych oraz ze zwrotu kaucji pieniężnej związanej z realizacją umowy na budowę gazociągu w kwocie 15 362 tysiące złotych.

Istotną pozycję wykazaną w pozostałych należnościach stanowią zaliczki, które na dzień 30 września 2019 roku wynosiły 105 071 tysięcy złotych, w tym:

- zaliczka na poczet realizacji umowy na budowę zbiorników paliwa w kwocie 44 740 tysięcy złotych,
- zaliczka związana z realizacją umowy na wyspę biomasową w kwocie 19 784 tysiące złotych,
- zaliczka związana z realizacją umowy na budowę gazociągu w kwocie 12 998 tysięcy złotych,
- zaliczka związana z realizacją umowy na budowę zbiornika LNG w kwocie 9 560 tysięcy złotych.

11.13. Rozliczenia międzyokresowe krótkoterminowe

	30 września 2019	31 grudnia 2018
Rozliczenia międzyokresowe		
Koszty gwarancji bankowych i ubezpieczeniowych	4 672	3 572
Koszty związane z doprowadzeniem do zawarcia umów z klientami	420	2 938
Pozostałe koszty	11 104	8 791
Rozliczenia międzyokresowe	16 196	15 301

11.14. Odpisy aktualizujące wartość aktywów

	Akcje/udziały*	Pozostałe aktywa finansowe	Pozostałe aktywa niefinansowe	Zapasy**	Rozliczenia międzyokresowe z tytułu wyceny umów o usługę	Należności***
1 stycznia 2019	(4 973)	(10 400)	(5 676)	(10 287)	(1 848)	(46 020)
Utworzenie	(49)	-	-	-	(998)	(3 551)
Wykorzystanie	-	-	-	295	-	13 290
Rozwiązanie	-	-	-	115	-	1 722
30 września 2019	(5 022)	(10 400)	(5 676)	(9 877)	(2 846)	(34 559)
1 stycznia 2018	(4 973)	(10 500)	(5 676)	(11 105)	-	(33 155)
Korekta bilansu otwarcia	-	-	-	-	(1 341)	(12 181)
1 stycznia 2018	(4 973)	(10 500)	(5 676)	(11 105)	(1 341)	(45 336)
Utworzenie	(92)	-	-	(464)	(562)	(751)
Wykorzystanie	61	-	-	450	-	-
Rozwiązanie	-	-	-	-	-	377
30 września 2018	(5 004)	(10 500)	(5 676)	(11 119)	(1 903)	(45 710)

* odpisy aktualizujące wartość udziałów/akcji w spółkach dotyczą udziałów/akcji w spółkach postawionych w stan upadłości oraz aktualizacji wartości udziałów

** utworzenie oraz rozwiązanie odpisów aktualizujących wartość zapasów ujmowane jest w koszcie wytworzenia produktów i usług

*** odpisy aktualizujące wartość należności długo- i krótkoterminowych handlowych oraz pozostałych należności, w tym należności z tytułu kar umownych, należności spornych oraz kaucji

**** Zarząd Spółki ocenia, że wynikające z umowy zawartej w 2012 roku aktywa finansowe są obciążone istotnym ryzykiem nierealizowalności i utrzymał decyzję o objęciu wartości inwestycji odpisem aktualizującym.

W odniesieniu do należności z tytułu dostaw i usług, dla których odpisy aktualizujące szacuje się dla całego życia instrumentu, Spółka nie jest narażona na ryzyko kredytowe w związku z pojedynczym znaczącym kontrahentem. W konsekwencji szacunki odpisów są dokonywane na zasadzie zbiorowej, a należności zostały pogrupowane według okresu przeterminowania dłużnika. Szacunek odpisu jest oparty przede wszystkim o historycznie kształtujące się przeterminowania i powiązanie zalegania z faktyczną spłatalnością z ostatnich 5 lat.

Wartości brutto poszczególnych grup oraz wysokość odpisów kształtowały się na 30 września 2019 roku i datę porównywalną następująco:

	Aktywa z tytułu umowy	Należności z tytułu dostaw i usług					Powyżej 365 dni	Razem
		Bieżące	0-30 dni	31-90 dni	91-180 dni	Od 181- 365 dni		
30 września 2019 roku								
Lokalizacja: Polska								
Wskaźnik odpisu	0,85%	0,85%	0,85%	32,22%	55,44%	67,89%	92,44%	–
Wartość brutto	324 122	42 313	13 681	4 928	418	1 187	1 417	388 066
Odpis aktualizujący	(2 846)	(361)	(117)	(1 587)	(232)	(806)	(1 348)	(7 297)
Lokalizacja: zagranica								
Wskaźnik odpisu	–	0,85%	0,85%	32,22%	55,44%	67,89%	92,44%	–
Wartość brutto	–	57 078	3 210	113	296	2 507	2 660	65 864
Odpis aktualizujący	–	(487)	(27)	(37)	(164)	(1 701)	(282)	(2 698)
Razem odpisy	(2 846)	(848)	(144)	(1 624)	(396)	(2 507)	(1 630)	(9 995)

	Aktywa z tytułu umowy	Należności z tytułu dostaw i usług					Powyżej 365 dni	Razem
		Bieżące	0-30 dni	31-90 dni	91-180 dni	Od 181- 365 dni		
31 grudnia 2018 roku								
Lokalizacja: Polska								
Wskaźnik odpisu	0,85%	0,85%	0,85%	32,22%	55,44%	67,89%	92,44%	–
Wartość brutto	206 997	117 301	334	188	169	2	15 260	340 251
Odpis aktualizujący	(1 848)	(1 001)	(3)	(60)	(94)	(2)	(15 204)	(18 212)
Lokalizacja: zagranica								
Wskaźnik odpisu	–	0,85%	0,85%	32,22%	55,44%	67,89%	92,44%	–
Wartość brutto	–	39 411	20 549	2 009	1 827	22	2 510	66 328
Odpis aktualizujący	–	(336)	(175)	(647)	(1 013)	(15)	(181)	(2 367)
Razem odpisy	(1 848)	(1 337)	(178)	(707)	(1 107)	(17)	(15 385)	(20 579)

Na dzień 30 września 2019 roku pozostałe należności finansowe krótkoterminowe o wartości brutto w kwocie 108 589 tysięcy złotych zostały objęte odpisem aktualizującym w wartości 24 371 tysięcy złotych (31 grudnia 2018 roku: wartość brutto 125 059 tysięcy złotych, wartość odpisów aktualizujących wartość pozostałych należności 24 189 tysięcy złotych).

11.15. Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań Spółki**11.15.1. Zabezpieczenia ustanowione na środkach trwałych**

Na dzień 30 września 2019 roku wartość środków trwałych stanowiących zabezpieczenie zobowiązań wynosiła 123 892 tysiące złotych. Środki trwałe zabezpieczają zobowiązania z tytułu zawartej z PKO BP S.A. Umowy Limitu Kredytowego Wielocelowego (ustanowiona hipoteka na łączną kwotę do 300 milionów złotych na nieruchomościach, których RAFAKO S.A. jest właścicielem lub użytkownikiem wieczystym z wyłączeniem nieruchomości mieszkalnych oraz zastaw rejestrowy pierwszorzędny na zbiorze rzeczy ruchomych i praw) oraz wierzytelności BGK S.A., PKO BP S.A., mBank S.A. i PZU S.A. wobec RAFAKO S.A. na podstawie Umowy Poręczenia zawartej w celu zabezpieczenia zobowiązań E003B7 Sp. z o.o. powstałych w związku z Umową o Udzielenie Gwarancji wystawionych na rzecz Nowe Jaworzno Grupa TAURON Sp. z o.o. (poprzednio TAURON Wytwarzanie S.A.) w związku z realizacją Projektu Jaworzno III 910 MW (ustanowiony zastaw rejestrowy drugorzędny na zbiorze rzeczy ruchomych i praw).

	30 września 2019	31 grudnia 2018
Środki trwałe zabezpieczone hipoteką, w tym:	83 661	85 754
grunty	9 162	9 162
budynki i budowle	74 499	76 592
Środki trwałe, na których ustanowiono zastaw rejestrowy, w tym:	40 231	42 640
urządzenia techniczne i maszyny	38 088	41 400
środki transportu	2 143	1 200
	123 892*	128 394*

*wykazane kwoty obejmują środki trwałe zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży w kwocie 78 tysięcy złotych (31 grudnia 2018: 163 tysiące złotych)

11.15.2. Zabezpieczenia ustanowione na wartościach niematerialnych

Na dzień 30 września 2019 roku wartości niematerialne o wartości 8 443 tysiące złotych stanowiły zabezpieczenie zobowiązań Spółki (31 grudnia 2018: 9 339 tysięcy złotych). Wartości niematerialne zabezpieczają zobowiązania z tytułu zawartej z PKO BP S.A. Umowy Limitu Kredytowego Wielocelowego (ustanowiony zastaw rejestrowy pierwszorzędny na zbiorze rzeczy ruchomych i praw) oraz wierzytelności BGK S.A., PKO BP S.A., mBank S.A. i PZU S.A. wobec RAFAKO S.A. na podstawie Umowy Poręczenia zawartej w celu zabezpieczenia zobowiązań E003B7 Sp. z o.o. powstałych w związku z Umową o Udzielenie Gwarancji wystawionych na rzecz Nowe Jaworzno Grupa TAURON Sp. z o.o. (poprzednio TAURON Wytwarzanie S.A.) w związku z realizacją Projektu Jaworzno III 910 MW (ustanowiony zastaw rejestrowy drugorzędny na zbiorze rzeczy ruchomych i praw).

11.15.3. Zabezpieczenia ustanowione na akcjach/udziałach

Na dzień 30 września 2019 roku akcje/udziały w spółkach zależnych oraz w pozostałych jednostkach o wartości 36 626 tysięcy złotych (31 grudnia 2018: 36 520 tysięcy złotych) zabezpieczają zobowiązania z tytułu zawartej z PKO BP S.A. Umowy Limitu Kredytowego Wielocelowego (ustanowiony zastaw rejestrowy pierwszorzędny na zbiorze rzeczy ruchomych i praw) oraz wierzytelności BGK S.A., PKO BP S.A., mBank S.A. i PZU S.A. wobec RAFAKO S.A. na podstawie Umowy Poręczenia zawartej w celu zabezpieczenia zobowiązań E003B7 Sp. z o.o. powstałych w związku z Umową o Udzielenie Gwarancji wystawionych na rzecz Nowe Jaworzno Grupa TAURON Sp. z o.o. (poprzednio TAURON Wytwarzanie S.A.) w związku z realizacją Projektu Jaworzno III 910 MW (ustanowiony zastaw rejestrowy drugorzędny na zbiorze rzeczy ruchomych i praw, zastaw rejestrowy i finansowy na udziałach w E003B7 Sp. z o.o.).

11.15.4. Zabezpieczenia ustanowione na zapasach

Na dzień 30 września 2019 roku zapasy o wartości 29 880 tysięcy złotych stanowiły zabezpieczenie zobowiązań Spółki (31 grudnia 2018: 29 391 tysięcy złotych). Zapasy zabezpieczają zobowiązania z tytułu zawartej z PKO BP S.A. Umowy Limitu Kredytowego Wielocelowego (ustanowiony zastaw rejestrowy pierwszorzędny na zbiorze rzeczy ruchomych i praw) oraz wierzytelności BGK S.A., PKO BP S.A., mBank S.A. i PZU S.A. wobec RAFAKO S.A. na podstawie Umowy Poręczenia zawartej w celu zabezpieczenia zobowiązań E003B7 Sp. z o.o. powstałych w związku z Umową o Udzielenie Gwarancji wystawionych na rzecz Nowe Jaworzno Grupa TAURON Sp. z o.o. (poprzednio TAURON Wytwarzanie S.A.) w związku z realizacją Projektu Jaworzno III 910 MW (ustanowiony zastaw rejestrowy drugorzędny na zbiorze rzeczy ruchomych i praw, zastaw rejestrowy i finansowy na udziałach w E003B7 Sp. z o.o.).

11.15.5. Zabezpieczenia ustanowione na należnościach handlowych

Na dzień 30 września 2019 roku należności z tytułu dostaw, robót i usług w kwocie 11 516 tysięcy złotych stanowiły zabezpieczenie udzielonych gwarancji oraz kredytów i pożyczek (31 grudnia 2018 roku: 20 170 tysięcy złotych).

11.16. Kapitał podstawowy

W okresie 9 miesięcy 2019 roku zakończonym 30 września 2019 roku kapitał podstawowy RAFAKO S.A. nie uległ zmianie i jego wartość na dzień 30 września 2019 roku wynosiła 254 864 tysiące złotych.

<i>Kapitał akcyjny</i>	<i>Liczba akcji w szt.</i>	<i>Wartość akcji w tys. zł</i>
Akcje serii A	900 000	1 800
Akcje serii B	2 100 000	4 200
Akcje serii C	300 000	600
Akcje serii D	1 200 000	2 400
Akcje serii E	1 500 000	3 000
Akcje serii F	3 000 000	6 000
Akcje serii G	330 000	660
Akcje serii H	8 070 000	16 140
Akcje serii I	52 200 000	104 400
Akcje serii J	15 331 998	30 664
Akcje serii K	42 500 000	85 000
	127 431 998	254 864

W związku z emisją obligacji przez PBG S.A. w 2016 roku, głównego akcjonariusza Spółki, na akcjach RAFAKO S.A. należących bezpośrednio do PBG S.A. (7 665 999 akcji), jak i pośrednio poprzez spółkę zależną od PBG S.A. - Multaros Trading Company Limited (34 800 001 akcji) został ustanowiony zastaw rejestrowy na rzecz obligatariuszy PBG S.A.

11.17. Wartość nominalna akcji

Wszystkie wyemitowane akcje posiadają wartość nominalną wynoszącą dwa złote i zostały objęte w zamian za wkłady pieniężne.

11.18. Prawa akcjonariuszy

Akcje wszystkich serii są jednakowo uprzywilejowane co do dywidendy oraz zwrotu z kapitału.

11.19. Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej

W okresie 9 miesięcy zakończonym dnia 30 września 2019 roku, kapitał ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej nie uległ zmianie i na dzień 30 września 2019 roku kapitał ten wyniósł 165 119 tysięcy złotych.

11.20. Zysk/(strata) przypadająca na jedną akcję

Zysk/(strata) podstawowy przypadający na jedną akcję oblicza się poprzez podzielenie zysku/(straty) netto za okres przypadającego na zwykłych akcjonariuszy jednostki przez średnią ważoną liczbę wyemitowanych akcji zwykłych jednostki występujących w ciągu okresu.

Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące zysku/(straty) oraz akcji, które posłużyły do wyliczenia podstawowego zysku/(straty) na jedną akcję:

	<i>Okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2019</i>	<i>Okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2018</i>
Zysk/(strata) netto z działalności kontynuowanej	(118 655)	1 998
Zysk/(strata) z działalności zaniechanej	-	-
Zysk/(strata) netto	(118 655)	1 998
Zysk/(strata) netto przypadający na zwykłych akcjonariuszy, zastosowany do obliczenia zysku/(straty) na jedną akcję	(118 655)	1 998
Średnia ważona liczba wyemitowanych akcji zwykłych zastosowana do obliczenia podstawowego zysku/(straty) na jedną akcję	127 431 998	127 431 998
Wpływ rozwodnienia:	-	-
Opcje na akcje	-	-
Umarzalne akcje uprzywilejowane	-	-
Skorygowana średnia ważona liczba akcji zwykłych zastosowana do obliczenia rozwodnionego zysku/(straty) na jedną akcję	127 431 998	127 431 998
Zysk/(strata) na jedną akcję		
– podstawowy/ rozwodniony z zysku/(straty) za okres	(0,93)	0,02

Spółka nie prezentuje zysku rozwodnionego na jedną akcję za okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2019 roku, ponieważ nie emitowała instrumentów finansowych powodujących rozwodnienie akcji.

11.21. Pozostałe zobowiązania długoterminowe

	<i>30 września 2019</i>	<i>31 grudnia 2018</i>
Zobowiązania finansowe		
Pozostałe zobowiązania długoterminowe	12 451	9 647
	12 451	9 647

11.22. Zobowiązania i rezerwy z tytułu świadczeń pracowniczych długoterminowe

	<i>30 września 2019</i>	<i>31 grudnia 2018</i>
Naliczone zobowiązania z tytułu niewypłaconej premii	5	13
Rezerwy na odprawy emerytalne	7 140	6 838
Rezerwa na nagrody jubileuszowe	11 230	12 197
Rezerwa na pozostałe świadczenia pracownicze	4 304	4 447
	22 679	23 495

11.23. Świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia oraz inne świadczenia

Na podstawie prognozy wyceny dokonanej na koniec okresu obrotowego przez profesjonalną firmę aktuarialną, Spółka tworzy rezerwę na wartość bieżącą zobowiązania z tytułu odpraw emerytalnych, nagród jubileuszowych oraz ZFŚS. Kwotę tej rezerwy oraz uzgodnienie przedstawiające zmiany stanu w ciągu okresu obrotowego przedstawiono w poniższej tabeli.

	30 września 2019	31 grudnia 2018
Na dzień 1 stycznia	26 097	23 185
Koszty odsetek	544	741
Koszty bieżącego zatrudnienia	401	540
(Zyski)/straty aktuarialne	264	4 275
Wypłacone świadczenia	(1 784)	(2 644)
Koniec okresu	25 522	26 097
Rezerwy długoterminowe	22 674	23 482
Rezerwy krótkoterminowe	2 850	2 617

Główne założenia przyjęte przez aktuarium na dzień i w okresie 9 miesięcy zakończonym 30 września 2019 roku oraz w okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2018 roku do wyliczenia kwoty zobowiązania są następujące:

	30 września 2019	31 grudnia 2018
Stopa dyskontowa (%)	2,8	2,8
Przewidywany wskaźnik inflacji (%)*	–	–
Wskaźnik rotacji pracowników	7,5	7,5
Przewidywana stopa wzrostu wynagrodzeń (**)	2	2

* Brak danych w raporcie aktuarium

** 2% w roku 2019 oraz w kolejnych latach

11.24. Pozostałe rezerwy długoterminowe

	30 września 2019	31 grudnia 2018
Rezerwa na naprawy gwarancyjne	16 737	14 515
	16 737	14 515

11.25. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług i pozostałe zobowiązania krótkoterminowe

	30 września 2019	31 grudnia 2018
Zobowiązania finansowe		
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	259 761	176 700
Zobowiązania z tytułu zakupu środków trwałych i wartości niematerialnych	127	217
Kwoty zatrzymane (kaucje)	260	259
Inne zobowiązania finansowe	–	199
Zobowiązania finansowe ogółem	260 148	177 375

	30 września 2019	31 grudnia 2018
Zobowiązania niefinansowe		
Zobowiązania z tytułu podatków i innych świadczeń	2 644	16 825
Inne zobowiązania niefinansowe	6 215	12 229
Zobowiązania niefinansowe ogółem	8 859	29 054
	269 007	206 429

11.26. Zobowiązania i rezerwy z tytułu świadczeń pracowniczych krótkoterminowe

	30 września 2019	31 grudnia 2018
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń społecznych	6 393	6 488
Zobowiązania wobec pracowników z tytułu wynagrodzeń	6 662	6 179
Zobowiązania z tytułu Programu Dobrowolnych Odejść	–	145
Rezerwy na koszty niewykorzystanych urlopów	3 213	2 929
Naliczone zobowiązania z tytułu niewypłaconej premii	529	733
Rezerwy na odprawy emerytalne	735	540
Rezerwa na nagrody jubileuszowe	1 752	1 754
Rezerwa na pozostałe świadczenia pracownicze	362	323
	19 646	19 091

11.27. Pozostałe rezerwy krótkoterminowe

	30 września 2019	31 grudnia 2018
Rezerwa na naprawy gwarancyjne	7 985	8 436
Rezerwa na straty z tytułu umów	14 309	4 077
Pozostałe rezerwy	360	575
	22 654	13 088

12. Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym

Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym nie uległy zmianie w stosunku do opublikowanych w sprawozdaniu finansowym za 2018 rok.

13. Instrumenty finansowe

Spółka prezentuje poszczególne kategorie i klasy instrumentów finansowych w wartości bilansowej, których wartość godziwa jest zbliżona do wartości bilansowej. Wartość księgowa jest zbliżona do godziwej z powodu relatywnie krótkiego terminu zapadalności (dla pozycji krótkoterminowych), bądź dyskontowania rozrachunków długoterminowych.

Wartość aktywów finansowych prezentowana w sprawozdaniu z sytuacji finansowej według stanu na dzień 30 września 2019 roku oraz na dzień 31 grudnia 2018 roku odnosi się do następujących kategorii instrumentów finansowych określonych w MSSF 9:

- aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie (AZK),
- aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik – wyznaczone jako wyceniane w ten sposób przy początkowym ujęciu lub później (AWGW-W),
- aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik – obowiązkowo wyceniane w ten sposób zgodnie z MSSF 9 (AWGW-O),
- instrumenty kapitałowe wyznaczone przy początkowym ujęciu do wyceny w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody (IKWGP),
- aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody (AFWGP),

- instrumenty finansowe wyznaczone jako instrumenty zabezpieczające (IZ),
- aktywa poza zakresem MSSF 9 (Poza MSSF9).

<i>Kategorie i klasy aktywów finansowych</i>	<i>Wartość bilansowa 30 września 2019</i>	<i>Wartość bilansowa 31 grudnia 2018</i>
Aktywa wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	113	160
Udziały i akcje długoterminowe	113	160
Aktywa wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	1 376	1 228
Udziały i akcje długoterminowe	1 376	1 228
Aktywa wyceniane w zamortyzowanym koszcie	258 348	329 880
Obligacje	24 810	21 674
Należności z tytułu dostaw i usług	122 286	184 927
Należności ze sprzedaży środków trwałych i wartości niematerialnych	–	252
Pozostałe należności finansowe*	84 601	100 851
Inne aktywa finansowe	26 651	22 176
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	27 346	5 404
	287 183	336 672
	287 183	336 672

* w tym: należności z tytułu kar umownych, należności sporne, oraz kaucje.

Wartość zobowiązań finansowych prezentowana w sprawozdaniu z sytuacji finansowej według stanu na dzień 30 września 2019 roku oraz na dzień 31 grudnia 2018 roku odnosi się do następujących kategorii instrumentów finansowych określonych w MSSF 9:

- zobowiązania finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie (ZZK),
- zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik – wyznaczone jako wyceniane w ten sposób przy początkowym ujęciu lub później (ZGWG-W),
- zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik – zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu zgodnie z MSSF 9 (ZGWG-O),
- umowy gwarancji finansowych (UGF),
- warunkowa zapłata w ramach połączenia przedsięwzięć (WZP),
- instrumenty finansowe wyznaczone jako instrumenty zabezpieczające (IZ),
- zobowiązania poza zakresem MSSF 9 (Poza MSSF9).

<i>Kategorie i klasy zobowiązań finansowych</i>	<i>Wartość bilansowa 30 września 2019</i>	<i>Wartość bilansowa 31 grudnia 2018</i>
Zobowiązania finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	392 367	287 853
Kredyty i pożyczki	119 768	100 831
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług (w tym inwestycyjne)	272 339	186 564
Pozostałe zobowiązania finansowe	260	458
Zobowiązania z tytułu gwarancji, factoringu i wyłączone z zakresu MSSF 9	6 156	2 371
Zobowiązania z tytułu leasingu i umów dzierżawy z opcją zakupu	6 156	2 371
	398 523	290 224
	398 523	290 224

Tabela poniżej przedstawia aktywa oraz zobowiązania finansowe ujmowane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym w wartości godziwej, zakwalifikowane do określonego poziomu w hierarchii wartości godziwej:

- poziom 1 – notowane ceny (bez dokonywania korekt) z aktywnych rynków dla identycznych aktywów oraz zobowiązań,
- poziom 2 – dane wejściowe do wyceny aktywów i zobowiązań, inne niż notowane ceny ujęte w ramach poziomu 1, obserwowalne na podstawie zmiennych pochodzących z aktywnych rynków,
- poziom 3 – dane wejściowe do wyceny aktywów i zobowiązań, nie ustalone w oparciu o zmienne pochodzące z aktywnych rynków.

<i>30 września 2019 roku</i>	<i>Poziom 1</i>	<i>Poziom 2</i>	<i>Poziom 3</i>
Aktywa wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	113	–	–
Udziały i akcje długoterminowe	113	–	–
Aktywa wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	1 376	–	–
Udziały i akcje długoterminowe	1 376	–	–
<i>31 grudnia 2018 roku</i>	<i>Poziom 1</i>	<i>Poziom 2</i>	<i>Poziom 3</i>
Aktywa wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	160	–	–
Udziały i akcje długoterminowe	160	–	–
Aktywa wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	1 228	–	–
Udziały i akcje długoterminowe	1 228	–	–

W okresie sprawozdawczym nie wystąpiły istotne przeniesienia pomiędzy poziomem 1 oraz poziomem 2 wartości godziwej instrumentów.

14. Instrumenty pochodne

Na dzień 30 września 2019 roku Spółka nie posiadała nierozliczonych transakcji walutowych typu forward. Na dzień 30 września 2019 roku Spółka nie posiadała innych rodzajów instrumentów pochodnych.

Spółka nie stosuje rachunkowości zabezpieczeń, jednak zawierane transakcje nie mają charakteru spekulacyjnego, a ich celem jest efektywne zabezpieczenie transakcji kupna/sprzedaży denominowanych w walucie.

15. Kredyty i pożyczki

Kredyty i pożyczki krótkoterminowe	Zabezpieczenie	Inne	Waluta	Efektywna stopa procentowa	Termin spłaty	Zobowiązania z tytułu kredytów bankowych i pożyczek	
						30 września 2019	31 grudnia 2018
Kredyty krótkoterminowe:							
PKO BP S.A.	weksel własny in blanco wraz z deklaracją wekslową, przelew wierzycelności z kontraktów*, klauzula potrącenia wierzycelności z rachunków RAFAKO S.A., hipoteka**, oświadczenie o poddaniu się egzekucji, zastaw rejestrowy na zbiorze rzeczy ruchomych i praw stanowiących całość gospodarczą przedsiębiorstwa	kredyt odnawialny w rachunku bieżącym do kwoty 70 milionów złotych***	PLN	WIBOR 1M + marża	30.06.2020****	69 146	60 081
PKO BP S.A.	weksel własny in blanco wraz z deklaracją wekslową, przelew wierzycelności z kontraktów*, klauzula potrącenia wierzycelności z rachunków RAFAKO S.A., hipoteka**, oświadczenie o poddaniu się egzekucji, zastaw rejestrowy na zbiorze rzeczy ruchomych i praw stanowiących całość gospodarczą przedsiębiorstwa	kredyt obrotowy odnawialny w rachunku kredytowym do kwoty 44 milionów złotych	PLN/ EUR	WIBOR 1M lub EURIBOR 1M + marża	30.06.2020****	42 325	40 750
PKO BP S.A.	weksel własny in blanco wraz z deklaracją wekslową, przelew wierzycelności z kontraktów*, klauzula potrącenia wierzycelności z rachunków RAFAKO S.A., hipoteka**, oświadczenie o poddaniu się egzekucji, zastaw rejestrowy na zbiorze rzeczy ruchomych i praw stanowiących całość gospodarczą przedsiębiorstwa	kredyt obrotowy odnawialny z przeznaczeniem na pokrycie zobowiązań z tytułu wypłat dokonanych w ramach gwarancji bankowych	PLN	WIBOR 1M + marża	30.06.2020****	8 297	–
						119 768	100 831

* zabezpieczenie udzielonego kredytu stanowią należności z kontaktów realizowanych przez Spółkę;

** na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego Spółka ustanowiła hipotekę na nieruchomościach Spółki (za wyjątkiem mieszkań i budynków mieszkalnych) na łączną kwotę do 300 milionów złotych, która ma stanowić dodatkowe zabezpieczenie udzielonego przez bank PKO BP S.A. kredytu;

*** na dzień publikacji niniejszego sprawozdania finansowego, zgodnie z aneksem do umowy limitu kredytowego wielocelowego podpisanego dnia 28 czerwca 2019 roku, limit udzielony został do kwoty 200 mln złotych, w tym limit kredytu w rachunku bieżącym: do kwoty 70 milionów złotych do dnia 31 stycznia 2020 roku, a od dnia 1 lutego 2020 roku do kwoty 50 milionów złotych i kredytu obrotowego do kwoty 44 milionów złotych.

**** na dzień publikacji niniejszego sprawozdania finansowego, zgodnie z aneksem do umowy limitu kredytowego wielocelowego podpisanego dnia 28 czerwca 2019 roku, termin wykorzystania i spłaty kredytu przedłużono do dnia 30 czerwca 2020 roku.

Spółka przewiduje przedłużenie umowy kredytowej na kolejne okresy. Sytuację kredytową Spółki należy analizować w powiązaniu z notą 2 dotyczącą kontynuacji działalności Spółki.

16. Zarządzanie kapitałem

Zarządzanie kapitałem przez Spółkę mające na celu zapewnienie możliwie wysokiego poziomu bezpieczeństwa działalności operacyjnej przy jednoczesnym minimalizowaniu kosztów pozyskiwania źródeł finansowania. Zabezpieczenie stabilnego rozwoju Spółki wymaga utrzymywania odpowiedniej relacji pomiędzy własnym i obcymi kapitałami oraz efektywnego zarządzania nadwyżkami finansowymi. Spółka analizuje strukturę kapitału poprzez wskaźnik kapitalizacji (udział kapitału własnego w sumie bilansowej).

	30 września 2019	31 grudnia 2018
Udział zadłużenia w kapitale własnym		
Kapitał własny	275 875	394 426
Kapitał obcy (kredyty bankowe oraz otrzymane pożyczki)	119 768	100 831
Suma bilansowa	986 644	917 735
Wskaźnik kapitalizacji (kapitał własny/suma bilansowa)	0,28	0,43
Źródła finansowania ogółem		
Kapitał własny	275 875	394 426
Kapitał obcy (kredyty bankowe oraz otrzymane pożyczki)	119 768	100 831
Leasing finansowy	6 156	2 371
Wskaźnik kapitału do źródeł finansowania ogółem	2,19	3,82
EBITDA		
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	(114 817)	3 703
Amortyzacja	9 530	10 904
EBITDA	(105 287)	14 607
Dług		
Kredyty, pożyczki, inne instrumenty dłużne	119 768	100 831
Leasing finansowy	6 156	2 371
Wskaźnik długu do EBITDA	(1,20)	7,07

16.1. Zmiana stanu rezerw, zobowiązań i rozliczeń międzyokresowych wykazanych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej

	Rezerwa na przewidywane straty na kontraktach*	Rezerwa na nagrody jubileuszowe i odprawy emerytalne i ZFŚS	Rezerwa na urlopy	Rezerwa na naprawy gwarancyjne	Rezerwa na koszty kar kontraktowych	Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych	Rezerwa na straty kredytowe z tytułu udzielonych poręczeń	Rezerwa na Program Dobrowolnych Odejsć	Rezerwa na koszty restrukturyzacji	Rezerwa na pozostałe koszty	Pozostałe rezerwy
1 stycznia 2019	4 077	26 096	2 928	22 951	–	747	1 549	145	–	1 531	139
Utworzenie rezerwy	22 931	1 210	285	9 174	–	33	1 418	–	–	–	177
Rozwiązanie rezerwy	–	–	–	(1 955)	–	(116)	(71)	(4)	–	(48)	–
Wykorzystanie rezerwy	(12 699)	(1 784)	–	(5 449)	–	(130)	–	(141)	–	–	(172)
30 września 2019	14 309	25 522	3 213	24 721	–	534	2 896	–	–	1 483	144
1 stycznia 2018	15 843	23 185	3 875	17 489	8 069	1 118	–	1 596	8 368	3 936	75
korekta bilansu otwarcia	(1 754)	–	–	12 295	1 691	–	1 618	–	–	–	–
1 stycznia 2018	14 089	23 185	3 875	29 784	9 760	1 118	1 618	1 596	8 368	3 936	75
Utworzenie rezerwy	1 313	2 516	–	11 264	–	3 842	–	–	–	542	177
Rozwiązanie rezerwy	(9 556)	(191)	–	(4 807)	(6 361)	(413)	–	(110)	(5 747)	(2 749)	–
Wykorzystanie rezerwy	(4 408)	(1 852)	(685)	(12 724)	(3 399)	(97)	–	(1 008)	(2 588)	(119)	(148)
30 września 2018	1 438	23 658	3 190	23 517	–	4 450	1 618	478	33	1 610	104

* powyższe kwoty wynikają z wyceny umów o usługę opisanych w nocie 9

17. Emisja, wykup i spłata dłużnych i kapitałowych papierów wartościowych

Spółka w okresie 9 miesięcy 2019 roku nie przeprowadzała emisji, wykupu i spłat dłużnych i kapitałowych papierów wartościowych.

18. Wypłacone lub zadeklarowane dywidendy

Spółka w okresie 9 miesięcy 2019 roku nie wypłacała dywidendy, a Zarząd nie zadeklarował jej wypłaty.

19. Zobowiązania inwestycyjne

Na dzień 30 września 2019 roku Spółka nie wykazywała zobowiązań z tytułu nabycia rzeczowych aktywów trwałych.

Na dzień 30 września 2019 roku Spółka nie posiadała podpisanych umów dotyczących planowanych w 2019 roku nakładów inwestycyjnych, które nie zostały na dzień zakończenia okresu sprawozdawczego ujęte w księgach rachunkowych.

20. Zmiany pozycji pozabilansowych, informacje o udzieleniu przez jednostkę poręczeń kredytu, pożyczki lub udzieleniu gwarancji

	30 września 2019	31 grudnia 2018
Należności z tytułu gwarancji bankowych otrzymanych w głównej mierze jako zabezpieczenie wykonania umów handlowych, w tym:	215 069	226 019
- od jednostek powiązanych	-	-
Należności z tytułu otrzymanych poręczeń, w tym:	-	-
- od jednostek powiązanych	-	-
Weksle otrzymane jako zabezpieczenie, w tym:	67 583	64 159
- od jednostek powiązanych	56 086	55 657
Akredytywy	5 637	-
	288 289	290 178

	30 września 2019	31 grudnia 2018
Zobowiązania z tytułu gwarancji bankowych udzielonych w głównej mierze jako zabezpieczenie wykonania umów handlowych, w tym:	537 124	416 053
- na rzecz jednostek powiązanych	-	-
Zobowiązania z tytułu udzielonych poręczeń, w tym:	1 182 207	1 238 500
- na rzecz jednostek powiązanych	1 182 207	1 238 500
Weksle wydane pod zabezpieczenie, w tym:	21 347	21 978
- na rzecz jednostek powiązanych	-	-
	1 740 678	1 676 531

W okresie 9 miesięcy 2019 roku spółka RAFAKO S.A. zanotowała wzrost poziomu zobowiązań warunkowych w kwocie 64 147 tysięcy złotych, który wynikał ze wzrostu poziomu udzielonych gwarancji. W okresie 9 miesięcy 2019 roku na zlecenie RAFAKO S.A. banki oraz instytucje ubezpieczeniowe udzieliły kontrahentom gwarancji, z tytułu dobrego wykonania umowy, w kwocie 159 437 tysięcy złotych, gwarancji zwrotu zaliczki, w kwocie 63 237 tysięcy złotych oraz gwarancji przetargowych, w kwocie 22 573 tysiące złotych. Największą pozycję w tej grupie zobowiązań stanowi gwarancja dobrego wykonania umowy na kwotę 35 547 tysięcy złotych, wystawiona w czerwcu 2019 roku. Zobowiązania z tytułu udzielonych poręczeń na koniec września 2019 roku wynosiły 1 182 207 tysięcy złotych. Największą pozycję w tej grupie zobowiązań stanowią poręczenia udzielone w dniu 16 kwietnia 2014 roku oraz 24 lutego 2016 roku przez RAFAKO S.A. za zobowiązania jednostki zależnej E003B7 Sp. z o.o., z terminem obowiązywania do dnia 17 kwietnia 2028 roku, w związku z projektem na „Budowę nowych mocy w technologiach węglowych w TAURON Wytwarzanie S.A.– Budowa bloku energetycznego o mocy 910 MW na parametry nadkrytyczne w Elektrowni Jaworzno III – Elektrownia II”.

Największą pozycją wśród gwarancji udzielonych, które wygasły w okresie 9 miesięcy 2019 roku była gwarancja dobrego wykonania umowy w kwocie 2 310 tysięcy euro.

Na dzień 30 września 2019 roku Spółka posiadała czynne i dostępne limity gwarancyjne w łącznej kwocie 605 183,9 tysiąca złotych, w tym bankowe limity gwarancyjne w kwocie 222 871,7 tysiąca złotych oraz ubezpieczeniowe limity gwarancyjne w kwocie 382 312,2 tysiąca złotych.

W okresie 9 miesięcy 2019 roku Spółka odnotowała spadek poziomu należności warunkowych w kwocie 1 889 tysięcy złotych otrzymanych głównie pod zabezpieczenie należytego wykonania umów oraz zwrotu zaliczki, w tym spadek poziomu należności z tytułu otrzymanych gwarancji bankowych i ubezpieczeniowych w kwocie 10 950 tysięcy złotych, jednak wzrost poziomu należności z tytułu weksli w wysokości 3 424 tysięcy złotych oraz akredytyw w wysokości 5 637 tysięcy złotych. Największą pozycję wśród gwarancji otrzymanych w okresie 9 miesięcy 2019 roku stanowi gwarancja dobrego wykonania umowy w kwocie 775 tysięcy euro. Największą pozycję wśród gwarancji wygasłych w okresie 9 miesięcy 2019 roku stanowiła gwarancja zwrotu zaliczki w kwocie 3 684 tysiące euro.

21. Sprawy sporne, postępowania sądowe

Na dzień sporządzenia niniejszego śródrocznego skróconego sprawozdania finansowego Spółka jest w trakcie prowadzenia spraw sądowych, w których jest zarówno pozwany jak i powodem.

Szczegółowy opis kluczowych spraw sądowych znajduje się w sprawozdaniu finansowym Spółki za rok zakończony 31 grudnia 2018 roku dostępnym pod adresem:

<https://www.rafako.com.pl/relacje-inwestorskie/raporty-okresowe?page=18083>

Jako zakończone należy traktować sprawy opisywane w notach 42.1 i 42.2 ww. sprawozdania. W odniesieniu do pozostałych nie zaszły żadne istotne zmiany.

Nowym postępowaniem sądowym jest powództwo wytoczone 30 kwietnia 2019 roku przez RAFAKO S.A. przeciwko Mostostal Warszawa S.A. W pozwie Spółka domaga się 2 429 tysięcy złotych tytułem odsetek związanych z nieprawidłowym wystawieniem przez pozwaną spółkę faktur VAT, w wyniku czego Spółka nie mogła we właściwym czasie pomniejszyć kwoty zapłaconego podatku z tytułu należnego VAT.

Na dzień sporządzenia niniejszego śródrocznego sprawozdania finansowego Spółka prezentuje zmiany, które miały miejsce w przedmiocie sprawy spornej z Wärtsilä Finland Oy w stosunku do tych, które zostały zaprezentowane w ostatnim sprawozdaniu finansowym Spółki za rok zakończony 31 grudnia 2018 roku. Prowadzone w okresie 9 miesięcy 2019 roku rozmowy z Klientem dotyczące wykonawstwa zastępczego nie doprowadziły do porozumienia. RAFAKO S.A. nie zgadza się z decyzją Klienta, uznając ją za bezzasadną i niezgodną z zapisami umowy, odrzucając w całości przedmiotowe roszczenie. Klient nie przedstawił żadnej dokumentacji związanej z szacowanymi przez Klienta kosztami wykonawstwa zastępczego w wysokości 3 527 tysięcy EUR. RAFAKO S.A. realizowało prace zgodnie z umową, w możliwym do wykonania zakresie, w oparciu o udostępnioną przez Klienta dokumentację techniczną i uzgodnienia odnośnie wpływu zmian projektowych na cenę kontraktową i harmonogram. Pismem z dnia 16 września 2019 roku Klient złożył oświadczenie o jednostronnym rozwiązaniu kontraktu powołując się na rzekome zaprzestanie realizacji części przedmiotu kontraktu przez RAFAKO S.A.

W dniu 16 września 2019 roku do Banku PKO BP wpłynęły żądania wypłaty z dwóch gwarancji bankowych na łączną kwotę 2 687 800,00 EUR. Złożenie przez Wärtsilä Finland Oy wniosku o wypłatę środków z gwarancji bankowych nie było poprzedzone skierowaniem jakiegokolwiek roszczenia finansowego w stosunku do RAFAKO S.A. Zdaniem Spółki przedmiotowe żądania wypłaty są nieuzasadnione.

W dniu 25 września 2019 roku Bank PKO BP S.A. dokonał wypłat z dwóch gwarancji. W związku z tym, że zabezpieczenie kontraktu było przedłożone w postaci dwóch gwarancji bankowych, z tego jedna wystawiona w ramach limitu LKW, uruchomiony został kredyt obrotowy w wysokości 8 297,7 tysiąca złotych w miejsce części sublimitu gwarancyjnego. Transakcja ta nie powinna mieć negatywnego wpływu na bieżącą sytuację finansową Spółki z racji posiadanych przez RAFAKO S.A. limitów w ramach LKW (z terminem obowiązywania LKW do 30 czerwca 2020 roku), w ciężar których zostaną rozliczone gwarancje należytego wykonania, wystawione przez PKO BP na rzecz Wärtsilä.

RAFAKO S.A. kwestionuje roszczenia Klienta w całości, w związku z czym przygotowuje wniosek o arbitraż. Wartość potrąconej gwarancji została ujęta w pozycji „Należności dochodzone na drodze sądowej”. Zarząd Spółki ocenia, że prawdopodobieństwo odzyskania tych środków jest wysokie, w związku z czym podjął decyzję o nieobejmowaniu spornych kwot odpisem aktualizującym.

22. Informacje o Zarządzie i Radzie Nadzorczej Spółki

W okresie 9 miesięcy zakończonym 30 września 2019 roku oraz do dnia sporządzenia niniejszego skróconego śródrocznego sprawozdania finansowego miały miejsce zmiany w składzie Zarządu Spółki.

W dniu 19 sierpnia 2019 roku w związku ze śmiercią Prezesa Jerzego Wiśniewskiego wygaśnięciu uległ jego mandat Prezesa Zarządu RAFAKO S.A.

W dniu 2 września 2019 roku Rada Nadzorcza dokonała następujących zmian w Zarządzie Spółki:

- odwołała Pana Jarosława Dusiło z funkcji Wiceprezesa Zarządu Spółki,
- powołała do Zarządu Spółki Pana Jerzego Ciechanowskiego i powierzyła mu stanowisko Wiceprezesa Zarządu,
- delegowała Przewodniczącą Rady Nadzorczej Panią Helenę Fic do czasowego pełnienia funkcji Prezesa Zarządu na okres trzech miesięcy.

Rada Nadzorcza podjęła również decyzję o rozpisaniu konkursu na stanowisko Prezesa Zarządu Spółki.

W dniu 25 listopada 2019 roku akcjonariusz PBG S.A., wykonując uprawnienia osobiste zgodne ze Statutem Spółki, odwołał ze składu Rady Nadzorczej Panią Helenę Fic, w związku z czym przestała ona pełnić funkcję Prezesa Zarządu Spółki, do której tymczasowo została oddelegowana przez Radę Nadzorczą.

W dniu 27 listopada 2019 roku miały miejsce zmiany w składzie Zarządu RAFAKO S.A.:

- Rada Nadzorcza powołała do Zarządu Spółki Pana Pawła Jarczewskiego i powierzyła mu stanowisko Prezesa Zarządu,
- Rada Nadzorcza delegowała członka Rady Nadzorczej Pana Jerzego Karney do czasowego pełnienia funkcji Członka Zarządu na okres trzech miesięcy.

Na dzień sporządzenia niniejszego skróconego śródrocznego sprawozdania finansowego skład Zarządu przedstawia się następująco:

Paweł Jarczewski	- Prezes Zarządu
Agnieszka Wasilewska-Semail	- Wiceprezes Zarządu
Jerzy Ciechanowski	- Wiceprezes Zarządu
Jerzy Karney	- delegowany z Rady Nadzorczej do czasowego pełnienia funkcji Członka Zarządu

W okresie 9 miesięcy zakończonym 30 września 2019 roku oraz do dnia sporządzenia niniejszego skróconego śródrocznego sprawozdania finansowego miały miejsca zmiany w składzie Rady Nadzorczej Spółki.

W dniu 25 listopada 2019 roku akcjonariusz PBG S.A., wykonując uprawnienia osobiste zgodne ze Statutem Spółki, dokonał zmian w składzie Rady Nadzorczej Spółki:

- odwołał Panią Helenę Fic oraz Pana Dariusza Szymańskiego z funkcji członka Rady Nadzorczej,
- powołał w skład Rady Nadzorczej Spółki Pana Jerzego Karney oraz Pana Michała Maćkowiaka.

Na dzień sporządzenia niniejszego skróconego śródrocznego sprawozdania finansowego skład Rady Nadzorczej przedstawia się następująco:

Małgorzata Wiśniewska	- Przewodnicząca Rady Nadzorczej
Jerzy Karney	- Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej delegowany czasowego pełnienia funkcji Członka Zarządu
Przemysław Schmidt	- Sekretarz Rady Nadzorczej (niezależny)
Krzysztof Gerula	- Członek Rady Nadzorczej (niezależny)
Michał Maćkowiak	- Członek Rady Nadzorczej
Adam Szyszka	- Członek Rady Nadzorczej (niezależny)
Michał Sikorski	- Członek Rady Nadzorczej

23. Transakcje z udziałem członków Zarządu i Rady Nadzorczej

W bieżącym okresie sprawozdawczym i porównywalnym okresie sprawozdawczym nie udzielono pożyczek członkom Zarządu i Rady Nadzorczej Spółki.

W bieżącym okresie sprawozdawczym i porównywalnym okresie sprawozdawczym Spółka nie prowadziła żadnych transakcji z członkami Zarządu i Rady Nadzorczej, za wyjątkiem transakcji opisanych w nocie 24.

24. Transakcje z podmiotami powiązаныmi

Podmioty powiązane z RAFAKO S.A. obejmują kluczowy personel kierowniczy, jednostki zależne wyłączone z obowiązku konsolidacji oraz pozostałe podmioty powiązane, do których Spółka zalicza podmioty kontrolowane przez Zarząd Spółki. Do najważniejszych pozostałych podmiotów powiązanych Spółka zalicza spółki: PBG S.A., PBG oil and gas Sp. z o.o., RAFAKO Engineering Sp. z o.o., Energotechnika Engineering Sp. z o.o. oraz E003B7 Sp. z o.o.

Nierozliczone salda należności oraz zobowiązań zazwyczaj regulowane są w środkach pieniężnych. Informacje o zobowiązaniach warunkowych dotyczących podmiotów powiązanych zaprezentowano w nocie 20.

W okresie 9 miesięcy 2019 roku oraz w okresie 9 miesięcy 2018 roku Spółka nie zawierała istotnych transakcji z podmiotami powiązаныmi na innych warunkach niż rynkowe.

W okresie objętym sprawozdaniem finansowym ujęto następujące kwoty przychodów ze sprzedaży oraz należności od podmiotów powiązanych:

Przychody z działalności operacyjnej
od 01.01.2019 od 01.01.2018
do 30.09.2019 do 30.09.2018

Sprzedaż do:

Jednostki powiązane kapitałowo	3 062	4 931
Jednostki powiązane osobowo	37	111
RAZEM	3 099	5 042

Należności
30 września 2019 31 grudnia 2018

Sprzedaż do:

Jednostki powiązane kapitałowo	93 788*	87 398*
Jednostki powiązane osobowo	5	510
RAZEM	93 793	87 908

** w tym: obligacje od PBG S.A., które zostały opisane w nocie 11.8 oraz należności z tytułu udzielonych zaliczek*

W okresie objętym sprawozdaniem finansowym ujęto następujące kwoty zakupów oraz zobowiązań wobec podmiotów powiązanych:

Zakupy (koszty. aktywa)
od 01.01.2019 od 01.01.2018
do 30.09.2019 do 30.09.2018

Zakup od:

Jednostki powiązane kapitałowo	73 494	42 684
Jednostki powiązane osobowo	1 085	1 372
RAZEM	74 579	44 056

Zobowiązania
30 września 2019 31 grudnia 2018

Zakup od:

Jednostki powiązane kapitałowo	12 556	3 624
Jednostki powiązane osobowo	286	75
RAZEM	12 842	3 699

25. Stanowisko Zarządu odnośnie możliwości zrealizowania wcześniej publikowanych prognoz

Spółka nie publikowała prognoz na 2019 rok.

26. Zwięzły opis istotnych dokonań lub niepowodzeń Spółki w trzecim kwartale 2019 roku

W dniu 24 lipca 2019 roku Spółka RAFAKO S.A. otrzymała od PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. pismo informujące o wyborze przez Zamawiającego oferty Spółki jako najkorzystniejszej w postępowaniu przetargowym pn. Wykonanie kompleksowej modernizacji Instalacji Odsiarczania Spalin na blokach nr 8-12 w PGE GiEK S.A. Oddział Elektrownia Bełchatów. Wartość oferty Spółki to 244 940 000 złotych netto (tj. 301 276 200 złotych brutto). W dniu 5 września 2019 roku Spółka podpisała z PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. umowę na „Wykonanie kompleksowej modernizacji Instalacji Odsiarczania Spalin na blokach nr 8-12 w PGE GiEK S.A. Oddział Elektrownia Bełchatów”. Termin na wykonanie przedmiotu umowy wynosi 28 miesięcy od dnia zawarcia umowy.

W dniu 17 września 2019 roku RAFAKO S.A. oraz jej spółka zależna E003B7 Sp. z o.o. rozpoczęli proces uzgodnień ze spółką Nowe Jaworzno Grupa TAURON Sp. z o.o. z siedzibą w Jaworznie, dotyczący zmiany treści postanowień umowy z dnia 17 kwietnia 2014 roku na budowę bloku energetycznego o mocy 910 MW na parametry nadkrytyczne w Elektrowni Jaworzno III – Elektrownia II – w zakresie kocioł parowy, turbozespół, budynek główny, część elektryczna i AKPiA bloku. Przedmiotem powyższych negocjacji jest przede wszystkim zmiana w zakresie Gwarantowanych Parametrów Technicznych Bloku nakierowana na poprawę parametrów emisji przez Blok do atmosfery niektórych szkodliwych substancji oraz w zakresie parametrów paliwa dopuszczonego do spalania w Bloku. Spółka wskazuje, że zgoda Zamawiającego na ewentualne rozszerzenie zakresu prac może mieć wpływ na całkowity harmonogram realizacji budowy Bloku i wartość kontraktu. Realizując kontrakt Spółka dostrzegła możliwości zagwarantowania, że po przeprowadzeniu określonych prac optymalizacyjnych, badań i analiz blok będzie spełniał wymogi w zakresie dopuszczalnych, na gruncie konkluzji dotyczących najlepszych dostępnych technik - tzw. konkluzji BAT („kBAT”), poziomów emisji wybranych szkodliwych substancji do środowiska, a także rozszerzenia pola paliwowego dla Bloku, to jest umożliwienia Zamawiającemu spalania paliwa o innych parametrach niż wskazane aktualnie w Kontrakcie, przy zachowaniu norm ochrony środowiska wynikających z kBAT. Wskazane zmiany w zakresie parametrów technicznych Bloku mają doprowadzić do zmniejszenia obciążenia środowiska naturalnego niektórymi niepożądanymi pierwiastkami, co jest korzystne zarówno dla Zamawiającego, jak również dla pozostałych interesariuszy Zamawiającego. Z kolei zwiększenie pola paliwowego otworzy Zamawiającemu nowe możliwości pozyskania paliwa na rynku, zmniejszając jednocześnie ryzyko związane z ewentualnym deficytem podaży węgla zawartego w kontraktowym polu paliwowym. Tym samym, Zamawiający uzyska nowe możliwości kontraktowania paliwa pod względem handlowym. Jednocześnie Spółka wskazuje, iż część z działań optymalizacyjnych, mających pozwolić na spełnienie przez Blok w trakcie Pomiarów Gwarancyjnych nowych/zmienionych Gwarantowanych Parametrów Technicznych Grupy B może być wykonana wyłącznie po przekazaniu Bloku do eksploatacji, to jest na pracującym obiekcie i będzie się to wiązać z koniecznością znaczącego zaangażowania personelu wykonawcy Kontraktu i części jego podwykonawców.

27. Akcjonariusze posiadający co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na WZ RAFAKO S.A.

Akcjonariusze posiadający co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na WZ RAFAKO S.A. zostali zaprezentowani w 28 dodatkowej nocy objaśniającej do śródrocznego skróconego skonsolidowanego sprawozdania finansowego za okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2019 roku.

28. Zestawienie zmian w stanie posiadania akcji RAFAKO S.A. lub uprawnień do nich (opcji) przez osoby zarządzające i nadzorujące Spółkę zgodnie z posiadanymi przez RAFAKO S.A. informacjami, w okresie od dnia przekazania poprzedniego sprawozdania finansowego

Nazwa spółki	Stan na 30.09.2019	Zwiększenia stanu posiadania	Zmniejszenia stanu posiadania	Stan na 29.11.2019
Osoba zarządzająca				
Agnieszka Wasilewska- Semail – Wiceprezes Zarządu	RAFAKO S.A. 60 245	–	–	60 245
Jarosław Dusiło * Wiceprezes Zarządu	RAFAKO S.A. 44 000	–	–	–
Osoba nadzorująca				
	–	–	–	–

* w dniu 2 września 2019 roku Rada Nadzorcza odwołała Pana Jarosława Dusiło z funkcji Wiceprezesa Zarządu Spółki, co zostało opisane w nocy 22

29. Czynniki mające istotny wpływ na wyniki do uzyskania w czwartym kwartale 2019 roku

- Możliwość zmiany wysokości szacunków kosztów dotyczących realizowanych kontraktów, m.in. w następstwie prowadzonej kontraktacji zakupu wyrobów i usług, które mogą wpłynąć „in plus” lub „in minus” na wynik do rozpoznania po 30 września 2019 roku;
- Wystarczalność utworzonych rezerw i odpisów dotyczących realizowanych kontraktów;
- Ryzyko wystąpienia konieczności utworzenia rezerw na kary kontraktowe za nieterminową realizację lub za niedotrzymanie gwarantowanych parametrów technicznych niektórych kontraktów;
- Możliwość poniesienia ewentualnych kosztów napraw, remontów, modernizacji w umownym okresie gwarancyjnym nieobjętych utworzoną rezerwą na naprawy gwarancyjne;
- Kształtowanie się kursu złotego do EUR, bowiem znaczące zmiany kursu euro mogą mieć istotny wpływ na zmianę rentowności realizowanych kontraktów denominowanych w EUR;
- Ryzyko związane z nieuzyskaniem niezbędnych gwarancji finansowych umożliwiających pozyskanie i realizację kontraktów.

30. Wybrane dane finansowe przeliczone na EUR

W okresach objętych sprawozdaniem finansowym, do przeliczenia wybranych danych finansowych zastosowano następujące średnie kursy wymiany złotego w stosunku do EUR, ustalane przez Narodowy Bank Polski:

- kurs obowiązujący na ostatni dzień okresu sprawozdawczego: 30.09.2019 roku: 4,3736 PLN/EUR, 31.12.2018 roku: 4,3000 PLN/EUR,
- średni kurs w okresie, obliczony jako średnia arytmetyczna kursów obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca w danym okresie: 01.01 - 30.09.2019: 4,3022; PLN/EUR, 01.01 - 31.12.2018: 4,2617 PLN/EUR,

Najwyższy i najniższy kurs obowiązujący w każdym okresie kształtował się następująco : 01.01 - 30.09.2019: 4,3891/4,2406, PLN/EUR, 01.01 - 31.12.2018: 4,3978/4,1423 PLN/EUR.

30 września 2019 roku w tysiącach złotych	31 grudnia 2018 roku	30 września 2019 roku w tysiącach EUR	31 grudnia 2018 roku
---	-------------------------	---	-------------------------

Sprawozdanie z sytuacji finansowej

Aktywa	986 644	917 735	225 591	213 427
Zobowiązania długoterminowe	55 348	48 880	12 655	11 367
Zobowiązania krótkoterminowe	655 421	474 429	149 858	110 332
Kapitał własny	275 875	394 426	63 077	91 727
Kurs PLN / EUR na koniec okresu			4,3736	4,3000

Podstawowe pozycje sprawozdania z sytuacji finansowej, sprawozdania z wyniku oraz sprawozdania z przepływów pieniężnych, przeliczone na EURO, przedstawia poniższa tabela:

od 01.01.2019 do 30.09.2019 w tysiącach złotych	od 01.01.2018 do 30.09.2018	od 01.01.2019 do 30.09.2019 w tysiącach EUR	od 01.01.2018 do 30.09.2018
---	--------------------------------	---	--------------------------------

Sprawozdanie z całkowitych dochodów

Przychody ze sprzedaży	653 741	444 691	151 955	104 656
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	(114 817)	9 362	(26 688)	2 203
Zysk (strata) przed opodatkowaniem	(114 761)	11 429	(26 675)	2 690
Zysk (strata) netto	(118 655)	1 998	(27 580)	470
Zysk na akcję (PLN)	(0,93)	0,02	(0,22)	0,00
Średni kurs PLN / EUR w okresie			4,3022	4,2491

	<i>od 01.01.2019 do 30.09.2019</i>	<i>od 01.01.2018 do 30.09.2018</i>	<i>od 01.01.2019 do 30.09.2019</i>	<i>od 01.01.2018 do 30.09.2018</i>
	<i>w tysiącach złotych</i>		<i>w tysiącach EUR</i>	
Sprawozdanie z przepływów pieniężnych				
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej	10 591	(152 918)	2 462	(35 989)
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(199)	2 108	(46)	496
Środki pieniężne netto z działalności finansowej	11 550	6 727	2 685	1 583
Zmiana netto stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów	21 942	(144 083)	5 100	(33 909)
Średni kurs PLN / EUR w okresie			4,3022	4,2491

31. Zdarzenia następujące po zakończeniu okresu sprawozdawczego

W dniu 14 października 2019 roku Zarząd RAFAKO S.A. podjął uchwałę w sprawie utworzenia oddziału Spółki w Solcu Kujawskim. Na podstawie tej uchwały Zarząd Spółki postanowił m. in.: wyodrębnić w strukturze organizacyjnej Spółki Oddział, jaki zostanie utworzony na bazie majątku, którego przedmiotem działalności będzie produkcja oraz sprzedaż pojazdów o napędzie elektrycznym, jak również świadczenie usług projektowych oraz prac badawczo- rozwojowych w tym zakresie. Oddział Spółki będzie działał pod firmą RAFAKO S.A. Oddział w Solcu Kujawskim, zaś adresem siedziby Oddziału będzie: ul. Haska 3, 86-050 Solec Kujawski.

W dniu 17 października 2019 roku Spółka działając poprzez podmiot zależny – spółkę E003B7 Sp. z o.o. oraz spółka Nowe Jaworzno Grupa TAURON Sp. z o.o. zakończyły proces kluczowych uzgodnień dotyczących zmiany treści postanowień umowy z dnia 17 kwietnia 2014 roku. na budowę bloku energetycznego o mocy 910 MW na parametry nadkrytyczne w Elektrowni Jaworzno III – Elektrownia II – w zakresie kocioł parowy, turbozespół, budynek główny, część elektryczna i AKPiA bloku. W wyniku negocjacji uzgodniono, że w ramach kontraktu zostaną wykonane dodatkowe zadania, m.in. zostanie dostarczona dodatkowa warstwa katalizatora i instalacji dozowania addytywu do instalacji odsiarczania spalin w celu redukcji emisji rtęci oraz zostanie zwiększone pole paliwowe, umożliwiające spalanie szerszego asortymentu węgla. Dodatkowo Konsorcjum po oddaniu bloku do eksploatacji przeprowadzi działania optymalizacyjne mające na celu weryfikację spełniania przez blok zmienionych parametrów technicznych. Wdrożenie powyższych zmian pozytywnie wpłynie na parametry techniczno-środowiskowe bloku, jak również umożliwi optymalizację kosztową w trakcie jego eksploatacji. Dodatkowo, dzięki rozszerzeniu zakresu prac możliwe będzie obniżenie poziomu emisji przez przedmiot Kontraktu szkodliwych substancji do środowiska, a rozszerzone pole paliwowe umożliwi Grupie TAURON większą elastyczność kontraktacji węgla.

Mając na uwadze powyższe, strony uzgodniły, iż niezbędne będzie zawarcie aneksu do kontraktu, w szczególności dotyczącego jego wartości oraz harmonogramu realizacji budowy. W wyniku negocjacji, strony ustaliły, że cena netto określona w kontrakcie zostanie zwiększona o kwotę 52 308 355,89 złotych, a termin na podpisanie protokołu Przekazania Bloku do Eksploatacji nastąpi w terminie najpóźniej do 69 miesięcy i 15 dni licząc od daty zawarcia kontraktu, nie później jednak niż do dnia 31 stycznia 2020 roku. Wprowadzenie zmian do kontraktu objętych negocjacjami wymaga stosownych zgód korporacyjnych i ewentualnie zgód innych podmiotów.

W dniu 25 listopada 2019 roku miały miejsce zmiany w składzie Zarządu oraz Rady Nadzorczej Spółki, co zostało szerzej opisane w nocie 22 niniejszego skróconego śródrocznego sprawozdania finansowego.

32. Zatwierdzenie do publikacji

Niniejsze śródroczne skrócone sprawozdanie finansowe Spółki zostało zatwierdzone do publikacji w dniu 29 listopada 2019 roku uchwałą Zarządu RAFAKO S.A. z dnia 29 listopada 2019 roku.

Podpisy:

Paweł Jarczewski	Prezes Zarządu
Agnieszka Wasilewska-Semail	Wiceprezes Zarządu
Jerzy Ciechanowski	Wiceprezes Zarządu
Jerzy Karney	p.o. Członka Zarządu
Jolanta Markowicz	Główny Księgowy